

Kommunistiska internationalen om fascismen

Innehåll

<i>Introduktion</i>	1
<i>Kominterns 4:e kongress 1922</i>	2
Den internationella fascismen	2
<i>Kominterns 5:e kongress 1924</i>	2
Resolution om fascismen.....	2
<i>Kominterns 6:e kongress 1928</i>	4
Kapitalismens kris och fascismen.	4
Klasskampen, socialdemokratien och fascismen.....	5
<i>Kominterns E. K:s 12:e plenum hösten 1932</i>	7
III. Borgarklassens diktatur, nationalism, fascism och socialfascism.	7
<i>Kominterns E. K:s 13:e plenum december 1933</i>	9
I. Fascismen och den revolutionära krisens mognande.	9
II. De imperialistiska förberedelserna till det nya världskriget.....	12
<i>Kominterns 7:e kongress 1935</i>	15
Fascismen och arbetarklassen.....	15
För arbetarklassens enhet mot fascismen	26
<i>Nicos Poulantzas om Kominterns fascismanalyser</i>	30

§ Stalin och Kominterns generalsekreterare Dimitrov (folkfrontspolitikens arkitekt) 1936

Introduktion

Innan fascisterna grep makten i Italien (oktober 1922) visade Kommunistiska internationalen (Komintern) föga intresse för denna politiska strömning, men därefter var man tvungen att ta itu med problemet. Fascismen behandlades vid Kominterns 4:e kongress (slutet av 1922) och på efterföljande kongresser, liksom åtskilliga andra sammankomster. Tyvärr var Kominterns analyser av fascismen bristfälliga, vilket bl a. beror på att grundliga marxistiska analyser fick allt mindre plats i takt med urartningen och stalinismens seger i Sovjetunionen.¹ I avsaknad av en ordentlig förståelse för fascismens väsen blev den antifascistiska politiken ett stort misslyckande, med nazismens seger i Tyskland som den största katastrofen. Chocken över detta ledde till införandet av folkfrontspolitiken som gick ut på att tillsammans med ”borgerligt demokratiska borgare” försvara demokratin mot fascismen. Denna politiska kursändring åtföljdes dock varken av några direkta teoretiska framsteg beträffande förståelsen av fascismen eller – vilket givetvis var ännu viktigare – några genombrott i kampen mot fascismen. Folkfrontspolitiken lyckades inte uppnå sina mål – Franco segrade i Spanien, folkfronten i Frankrike kapsejsade efter drygt ett år och sedan kom 2:a världskriget, dvs även Moskvas målsättning att få till stånd allianser med Storbritannien och Frankrike mot Nazityskland led skeppsbrott (i stället slöt Stalin en pakt med Hitler hösten 1939).

Nedan har vi samlat alla lite längre avsnitt om fascismen från Kominterns kongresser, samt från två plenarmöten (i augusti-september 1932 resp. december 1933) med Kominterns exekutivkommitté (EKKI). Däremot ingår inte andra Komintern-dokument, t ex från EKKI – där nazismen ägnades stor uppmärksamhet under åren 1930-34. Under hela denna period visade sig såväl Kominterns ledning som de tyska kommunistledarna vara oförmögna att förstå det fascistiska hotet, som grovt underskattades (detta erkänner Dimitrov vid 1935 års Kominternkongress). Vissa uttalanden och politiska aktioner är närmast häpnadsväckande i sin dumhet. Många sådana citeras och kommenteras i de följande lästipsen samt i utdraget ur Nicos Poulantzas bok *Fascism & diktatur* (sv. utgåva 1973) som avslutar denna artikelsamling (Poulantzas var i ropet på 1970-talet).

Lästips – om Komintern och fascismen

Historiska arbeten och debatt:

P Camillier: [Om 30-talets folkfrontspolitik](#)

F Claudin: [Krisen i den kommunistiska rörelsen, band 1](#) (särskilt avsnitten om Tyskland och folkfrontspolitiken i kapitel 4).

M Fahlgren: ”Kominterns linje i Tyskland 1928 – 34” i [Debatt om strategi och taktik](#)

M Fahlgren: Introduktionen i [Tysklands Kommunistiska Parti och kampen mot fascismen](#)

Gunnar Gunnarsson: [Fascism och klassherravälde](#)

Bo Gustafsson m fl: [Debatt: Kampen mot nazismen i Tyskland](#). (debatt i maoistiska SKP 1975)

Manuel Kellner: [Att förstå fascismen för att bekämpa den](#)

Klassiker:

Arthur Rosenthal: [Fascismen som massrörelse](#)

August Thalheimer: [Om fascismen](#)

L Trotskij: [Kampen mot nazismen i Tyskland](#) (textsamling, se även E Mandels inledning)

M Fahlgren 12/12 2012 (kompletterat 9/6 och 5/8 2013)

¹ De viktigaste och bästa marxistiska analyserna av fascismen utfördes av marxister utanför Komintern, såsom Arthur Rosenberg, August Thalheimer och Leo Trotskij.

Kominterns 4:e kongress 1922

Den internationella fascismen

Utdrag (punkt 5) ur *Teser över internationalens taktik antagna* på 4:e världskongressens 31: sammanträde den 5 december 1922

I närmaste sammanhang med kapitalets offensiv på det ekonomiska området står bourgeoisins politiska offensiv mot arbetarklassen, sådan som den krassast fått sitt uttryck i den internationella fascismen.

Då det tilltagande eländet alltmera revolutionerar massorna, även omfattar medelklassen, särskilt tjänstemännen och därmed undanrycker bourgeoisin möjligheten att i byråkratin ha ett absolut lydigt och tillräckligt verktyg, räcker icke längre de legala skyddsorganen till för bourgeoisin. Denna övergår därför till att överallt skaffa sig särskilda vita garden, som speciellt vänder sig mot alla proletariats revolutionära rörelser och som tjänar till att brutalt slå ner varje försök av arbetarklassen att förbättra sitt läge.

De karaktäristiska kännetecknen för den italienska fascismen, den "klassiska" fascismen, som för en tid har erövrat hela landet, består däri att fascisterna icke blott bilda mindre kontra-revolutionära, till tänderna beväpnade kamporganisationer utan även försöka genom social demagogi skaffa sig en grundval bland massorna, i bondekretsarna, bland småborgarna, till och med i vissa delar av arbetarklassen, varvid de skickligt söker utnyttja alla missräkningar över den så kallade demokratien.

Fascistfaran existerar nu i flera länder: i Tjeckoslovakiet, i Ungern, i nästan alla Balkanländerna, i Polen i Tyskland (Bayern), i Österrike, i Amerika och till och med i länder sådana som Norge. I den ena eller andra formen är fascismen inte utesluten ens i länder sådana som Frankrike och England.

En av de kommunistiska partiernas uppgifter är att organisera motståndet mot den internationella fascismen, gå före hela arbetarklassen i striden mot fascistbanden och även på detta område energiskt använda enhetsfronttaktiken, varvid illegala organisationer är obetingat nödvändiga.

De vanvettiga fascistorganisationerna är emellertid också det sista kortet i bourgeoisins spel. De vita gardenas öppna herravälde vänder sig samtidigt mot den borgerliga demokratiens grundvalar överhuvud. Det arbetande folkets bredaste massor övertyga sig därigenom att borgarklassens herravälde är möjligt blott genom en ohöljd diktatur över proletariatet.

Kominterns 5:e kongress 1924

Resolution om fascismen

I.

Fascismen är en av kontrarevolutionens klassiska former under den kapitalistiska samhällsordningens förfallperiod, under den proletära revolutionens period, i synnerhet där proletariatet upptagit kampen om makten, men av brist på revolutionär erfarenhet och ett ledande revolutionärt massparti icke förstått att organisera den proletära revolutionen och skärpa massans resning ända till upprättandet av den proletära diktaturen.

Fascismen är storbourgeoisins kampverktyg mot proletariatet, för vars kuvande statens lagliga maktmedel ej längre är tillräckliga. Fascismen är storbourgeoisins olagliga kampmedel för upprättandet och befastandet av sin diktatur. Men till sin sociala struktur är fascismen en småborgerlig rörelse. Sina rötter har den i de på grund av den kapitalistiska krisen till undergång dömda medelklasslagren och i de genom krigets följder deklasserade elementen (f. d.

officerare etc.) och delvis t. o. m. i de på sina revolutionära förhoppningar besvikna och därigenom förbittrade proletära elementen.

Under det borgerliga samhällets fortskridande förfall antager alla borgerliga partier, i synnerhet socialdemokratin, en mer eller mindre fascistisk prägel, begagnar sig av sina kampmedel mot proletariatet och upplöser på så sätt själva den samhällsordning, för vars upprätthållande de tillkommit. Fascismen och socialdemokratin är de två sidorna av ett och samma verktyg för den storkapitalistiska diktaturen. Socialdemokratin kan därför i kampen mot fascismen aldrig vara en pålitlig bundsförvant åt det mot fascismen kämpande proletariatet.

På grund av sina inre motsägelser (intressekonflikter mellan storbourgeoisin å ena sidan och de småborgerliga och proletära elementen å den andra) råkar fascismen efter sin seger in i en politisk bankrutt, som leder till dess inre upplösning (såsom i Italien). I ett liknande kristillstånd råkar den även där den – utan att ha vunnit en formell seger – tvingas att öppna upp för den storborgerliga regimen och försvara den (såsom i Tyskland).

II.

I överensstämmelse med fascismens historiska roll, väsen och sociala sammansättning måste kommunismens kamp mot densamma föras med de metoder och medel, som möjliggör och tryggar såväl dess politiska besegrande som ett direkt tillbakaslående av dess väpnade angrepp mot det revolutionära proletariatet. Dyliga medel är bland andra:

A. På det politiska området.

1. En verkligt revolutionär strategi och politik av de kommunistiska partierna, som inger proletariatets massor och de borgerliga medelklasslagren samt småbönderna förtroende för den kommunistiska rörelsen och som främjar och styrker deras tro på de ekonomiska, sociala, politiska och kulturella problemens lösning genom proletariatets diktatur.
2. Systematisk upplysning av arbetareklassen angående fascismens kontrarevolutionära och arbetarefientliga karaktär.
3. Systematisk upplysning av de genom den kapitalistiska krisen proletariserade och pressade småborgare- och bondemassorna rörande deras läge och fascismens rent storkapitalistiska funktioner.
4. Aktiv utrikespolitik. Kamp mot imperialistiska fredsföredrag, skadeståndsproblemet, svindeln i Nationernas Förbund o. s. v. samt den mest omfattande upplysning rörande den imperialistiska utrikespolitikens ödesdigra följder för de arbetande massorna.
5. Kamp för den revolutionära sammanslutningen med Sovjetrepublikernas Union. Aktiv leninistisk politik i den nationella frågan. Kamp för alla undertryckta nationernas självbestämmande- och frigörelserätt.
6. Strävan till enhetsfront för alla arbetande klasser i kampen mot fascismen. Kamp för en världsproletariatets internationella enhetsfront under Kominterns ledning.
7. Den antimilitaristiska propagandan underställd de enskilda ländernas partientraler. Omfattande antifascistisk agitation genom affischer, flygblad och tidningar.

B. På det organisatoriska och militära området.

1. Bildande av väpnade skyddsformationer mot den väpnade fascismen (proletära ”100-mannagrupper” o. s. v.).
2. Fascisternas avvärjning och deras vapen- och ammunitionslagers lämsning.
3. Mot fascisternas demonstrationer anordnas motdemonstrationer av arbetarna under väpnat skydd.

4. Mot fascisternas terroristiska dåd (förstörande av fackföreningslokaler, tryckerier etc., attentat mot arbetare och arbetsledare etc.) organiseras generalstrejk och tillämpas massterror från arbetarnas sida genom repressalier mot fascisterna och deras ledare samt mot deras tryckerier och företag.
5. Förhindrandet av järnvägstransporter vid fascistiska mobiliseringar och demonstrationer av alla slag.
6. Fascisternas bortdrivande från arbetsplatserna, sabotage och passivt motstånd, strejker på de arbetsplatser, där fascister äro anställda eller där de användas som förmän och för splittring.

Kominterns 6:e kongress 1928

Kapitalismens kris och fascismen.

Utdrag ur *Kommunistiska internationals program* antaget 1/9 1928 (avsnittet ”II. Kapitalismens allmänna kris och världsrevolutionens första fas”, punkt 3).

Vid sidan av socialdemokratin, som hjälper bourgeoisin att förtrycka arbetarklassen och insöva proletärerna, uppträder *fascismen*.

I imperialismens epok ledde klasskampens tillspetsning och ökningen av inbördeskrigets element – särskilt efter det imperialistiska, världskriget – till parlamentarismens bankrutt. Därav härleder sig de nya metoderna och formerna för regerandet (t. ex. systemet med de ”små regeringskabinetten”, jobbandet bakom kulisserna av oligarkiska grupper, ”folkrepresentationens” förfall och förfalskning, beskärandet och upphävandet av de ”demokratiska friheterna” o. s. v.). Under speciella historiska förhållanden antar denna process i den borgerligt-imperialistiska reaktionens offensiv formen av *fascism*. Sådana förhållanden är: de kapitalistiska förbindelsernas labilitet; existensen av socialt deklasserade element i betydande grad; utarmandet av breda lager inom småbourgeoisin i städerna och bland de intellektuella; den lantliga småbourgeoisins missnöje; och slutligen den ständiga faran av proletära massaktioner. För att trygga en större stadga och fasthet åt sin makt är borgarklassen tvungen att i stigande grad övergå från det parlamentariska systemet till den fascistiska metoden, som är oberoende av förbindelser och kombinationer partierna emellan. Fascismen är en metod för bourgeoisins direkta diktatur, ideologiskt uppsnyggad med idén om ”folkgemenskap” och representation efter ”yrken” (d. v. s. i själva verket representation för olika grupper av den härskande klassen). Den är en metod, som genom en särskild social demagogi (antisemitism, tillfälliga utfall mot ockrarkapitalet, upprörd harm gentemot den parlamentariska ”pratlådan”) på ett planmässigt sätt utnyttjar småborgarmassornas, de intellektuellas och andras missnöje. Den utgör en korrupsionsmetod med uppbyggandet av en sammansluten, besoldad hierarki av fascistiska kampförbund, av den fascistiska partiapparaten och den fascistiska byråkratin. Därvid söker fascismen intränga också i arbetarrörelsen, genom att vinna dess mest efterblivna lager, vilkas missnöje med socialdemokratins passivitet den utnyttjar. Fascismens huvuduppgift är att förinta arbetarklassens revolutionära förtrupp, d. v. s. proletariatets kommunistiska skikt och dess ledande kader. Karaktäristiska drag för fascismen är, att den förenar social demagogi och korrupsion med den aktiva, vita terrorn, jämte till det yttersta stegrad imperialistisk aggressivitet i utrikespolitiken.

Under tider, som är särskilt kritiska för bourgeoisin, använder sig fascismen av en anti-kapitalistisk fraseologi; men så snart den ser sin makt tryggad, så visar den sig alltid mera som stor-kapitalets terroristiska diktatur och kastar bort den anti-kapitalistiska bråten.

Alltefter den politiska konjunkturen använder bourgeoisin sig av den fascistiska metoden eller metoden av koalition med socialdemokratin, som ej sällan, särskilt i för kapitalismen kritiska tider, spelar en öppet fascistisk roll. Socialdemokratin visar under förloppet av sin utveckling

fascistiska tendenser, vilket dock icke hindrar den, i händelse av en ändring i den politiska konjunkturen att uppträda som oppositionellt parti mot den borgerliga regeringen. Fascism och koalition med socialdemokratin är båda ovanliga metoder för den normala kapitalismen. De är tecken på förekomsten av en kapitalismens allmänna kris och användes av bourgeoisin för att hämma revolutionens frammarsch.

Klasskampen, socialdemokratin och fascismen

Utdrag ur resolutionen *Världsläget och Kommunistiska internationalens uppgifter*

18. Trots klasskampens tillspetsning visar reformismen inom den europeiska och amerikanska arbetarrörelsen tecken till livskraft och politisk seghet. Det allmänna socialekonomiska grundlaget för denna företeelse är det långsamma utvecklingstempot i kapitalismens kris under samtidig tillväxt av den ena och jämförelsevis långsamt förfall av den andra av dess huvudbeståndsdelar. Hit hör följande fakta: Föreanta staternas i styrka tilltagande position som internationell utsugare, långgivare och ockrare (Föreanta staternas ”prosperitet”, blomstring), Englands betydande kolonialmakt, som endast sakta förlorar sina positioner på världsmarknaden, den tyska ekonomins uppsving o. s. v. I sammanhang med dessa grundläggande processer har vi det försiggående sammanväxandet av statsapparaten och företagarorganisationerna med spetsarna av de av socialdemokratin ledda arbetarorganisationerna, uppkomsten av en ny tjänstemannakategori, rekryterad ur arbetararistokratin (stats- och kommunaltjänstemän, tjänstemän i företagarorganisationerna, funktionärer i arbetarnas och kapitalisternas ”gemensamma” organisationer, de s. k. ”representanterna för proletariatet” i postväsendet, i järnvägsledningen, i bankorganisationerna, där de uppträder i fackföreningarnas, kooperationens o. s. v. namn).

Detta förborgerligande av arbetararistokratis spetsar understödes och forceras avsiktligt av socialdemokratin. Från ett skamlöst försvar av kapitalismen övergick socialdemokratin till dess öppna understödande, till dess aktiva återuppbyggande, från fraserna om klasskamp till predikandet av ”ekonomisk fred”, från ”fosterlandsförsvaret” till förberedelse av kriget mot Sovjet-Unionen, från koloniernas försvar med läpparna till den direkta hjälpens politik vid koloniernas undertryckande, från småborgerlig pacifism till dyrkan av det imperialistiska folkförbundet, från den falskt marxistiska revisionismen till det engelska Labour Partys liberalism.

Denna ideologiska inriktning motsvarar även fullkomligt socialdemokratins och de reformistiska fackföreningsledarnas praktiska verksamhet, i främsta rummet deras kampanj för arbetarklassens fullständiga neutralisering genom de ”amerikanska” metoderna för korrumpning och splittring (internationella arbetsbyråns verksamhet, generalrådets och Labour Partys representanters konferenser med företagarförbunden i England, ”riksekonmirådet” i Frankrike, skiljedomsväsendet i Tyskland, lagarna om tvångsskiljedom i en rad skandinaviska länder, bildandet av ett gemensamt organ av handels- och arbetskammare i Österrike o. s. v.). Socialdemokratins och de reformistiska fackföreningsledarnas förrådiska roll under strejker och politiska kriser, vid konflikter och uppror i kolonierna, rättfärdigandet av terrorn mot arbetarklassen (i anledning av strejken i England, upproret i Wien, metallarbetarstrejken i Tyskland, nedskjutningen av arbetare i Tjeckoslovakien och Polen, den kinesiska revolutionen, upproren i Syrien och Marocko o. s. v.) finner för närvarande sin komplettering i de förbittrade angreppen mot kommunisterna och de revolutionära arbetarna över huvud taget (uteslutnings- och sprängningspolitiken mot fackföreningarna, kooperationen och andra massorganisationer i en hel mängd länder).

21. För ögonblicket är denna brett anlagda klassplittrande politik av de reformistiska ledarna, som på bourgeoisins order utesluter de bästa revolutionära elementen ur de proletära massorganisationerna, en oskiljaktig beståndsdel av deras arbetsgemenskaps- och koalitions politik med bourgeoisin för att på detta sätt i förväg lamslå de proletära kampens inre slutenhet

och deras motståndskraft mot kapitalets anfall. Denna politik är ett nödvändigt led i deras socialimperialistiska politik (deras rustningspolitik, deras antisovjetpolitik och deras rovpolitik i kolonierna). Gentemot dessa reformisternas försök att inifrån upplösa den proletära kampfronten måste kommunisterna i synnerhet i innevarande ögonblick tillgripa och utvidga den hårdaste motoffensiv för att mot den reformistiska sprängningspolitiken mot proletariatets massorganisationer (fackförenings-, kooperations-, bildnings- och sportorganisationer o. s. v.) ställa upp massornas kamp för klassenhet.

En särskilt skändlig roll i reformismens splittringskampanj spelar socialdemokratins s. k. ”vänsterledare”, som visserligen med läpparna svär enheten trohet, men i verkligheten alltid och allttjämt obetingat understöder Andra Internationalens och Fackföreningsinternationalens i Amsterdam brottsliga splittringsmetoder.

På utrikespolitikens område är de socialdemokratiska spetsarna och de reformistiska fackföreningarnas spetsar i de imperialistiska länderna de konsekventa representanterna för den borgerliga statens intressen. Stödet åt denna stat, åt dess väpnade makt, åt dess polis, åt dess expansionssträvanden och åt dess principiella fientlighet mot Sovjet-Unionen, stödet åt de rovgiriga fördragen och avtalen, åt kolonialpolitiken, åt ockupationerna, åt annexionerna, åt protektoraten och mandaten, stödet åt folkförbundet och åt de imperialistiska makternas hetskampanj mot Sovjet-Unionen, socialdemokratins deltagande i det ”pacifistiska” bedrägeriet mot massorna och i förberedelsen till krig mot de proletära republikerna, det reformistiska bedrägeriet mot koloniernas arbetare (Purcell i Indien, Andra Internationalens resolutioner i kolonialfrågan), detta är i sina huvuddrag socialdemokratins verkliga hållning i utrikespolitiken.

Socialdemokratien har under hela den gångna perioden i egenskap av borgerligt ”arbetarparti” spelat rollen av bourgeoisins sista reserv. Bourgeoisin har med socialdemokratins hjälp jämnat vägen för kapitalismens stabilisering (serien av koalitionsregeringar i Europa). Kapitalismens förstärkning gjorde till en viss grad socialdemokratins funktion som regeringsparti överflödigt. Socialdemokratins utträngande ur koalitionen och bildandet av de s. k. ”rent borgerliga” regeringarna avlöste den s. k. ”demokratiska pacifismens” skede. Socialdemokratien har, därigenom att den å ena sidan spelade en oppositionsroll och å andra sidan rollen av agitator och propagandist för den s. k. ”realistiska pacifismens” och ”ekonomiska fredens” politik, behållit sitt inflytande över betydande lager av arbetarmassorna. Den har åt sig vunnit en del av arbetarna, som avtågade ur de borgerliga partierna, och förvärvat inflytande bland de i radikaliseringsprocess stadda delarna av småbourgeoisin (valen i Frankrike och Tyskland) och har i Central-Europa om igen inträtt i regeringen. Man måste dock ha i minne, att dessa nya koalitionsregeringar med socialdemokratins direkta medverkan icke kan vara och icke heller är några enkla upprepningar av de tidigare kombinationerna. I synnerhet gäller detta utrikespolitiska frågor över huvud taget, liksom framför allt krigspolitiken. De socialdemokratiska ledarna spelar här en mycket mer förrädisk roll än under alla föregående etapper av sin utveckling.

Man måste också hålla i sikte att, särskilt i följd av socialdemokratins koalitionspraxis och dess officiella spetsars hela utvecklingsförlopp, en förstärkning av socialdemokratins s. k. ”vänstra” flygel (austromarxismen, tranmaelismen, det engelska Independent Labour Partys ideologi, maximalismen i Italien) är möjlig, och denna bedrar arbetarmassorna med finare och alltså för den proletära revolutionens sak mycket farligare metoder. Erfarenheterna under de kritiska perioderna (1923 års revolution i Tyskland, den engelska strejken, upproret i Wien), vidare ”vänster”-socialdemokraternas hållning till imperialisternas krigsförberedelser mot Sovjet-Unionen, visade tydligt, att de ”vänster”-socialdemokratiska ledarna är de farligaste fienderna till kommunismen och proletariatets diktatur. Särskilt krasst bevisades detta genom den österrikiska socialdemokratins skändliga hållning – detta ”mönsterparti” av Andra Internationalens ”vänstra” flygel – under Wienproletariatets blodiga julikamp. Alldeles sär-

skilt klart trädde det i dagen genom Bauers, Adlers & C:s fullständiga, bankrutt, hur austromarxismen, som i synnerhet efter Wienupprorets undertryckande allt mer och mer utvecklar sina öppet reaktionära tendenser, i praktiken alltid begår det skändligaste förräderi mot arbetarklassen och tjänar som reformismens farligaste vapen för de revolutionära massornas bedragande. Därför måste kommunisterna, med utnyttjande av radikaliseringsprocessen inom arbetarklassen och socialdemokratien, försöka vinna ett allt större inflytande över denna utveckling, hänsynslöst avslöja de ”vänster”-socialdemokratiska ledarna som de farligaste representanterna inom arbetarrörelsen för bourgeoisins politik och ovillkorligen erövra de arbetarmassor, som överger dessa ”vänster”-socialdemokratiska ledare.

24. Utom att bourgeoisin lockar till sig socialdemokratien, uppträder bourgeoisin i kritiska ögonblick och under vissa förhållanden på arenan även med den fascistiska regimen.

Fascismens karakteristiska drag består i att bourgeoisin, med hänsyn till det kapitalistiska samhällningssystemets skakning och särskilda objektiva och subjektiva omständigheter, utnyttjar missnöjet hos bourgeoisins under- och medelklass i städerna och på landsbygden och till och med hos vissa skikt av deklasserade proletärer till en reaktionär massrörelse för att spärra revolutionen vägen. Fascismen tillgriper det direkta våldets metoder för att bryta arbetarklassens och de fattiga böndernas organisationers makt och skrida till erövring av makten. Till makten kommen, försöker fascismen inom sina led åstadkomma ett politiskt och organisatoriskt enande av alla härskande klasser i det kapitalistiska samhället (banker, storindustri, godsägare) och upprätta deras odelade, öppna och konsekventa diktatur. Fascismen ställer till de härskande klassernas förfogande en väpnad makt, som är speciellt skolad för inbördeskriget, och skapar en ny statstyp, som öppet stöder sig på våldet och tvånget och korrumpierar inte endast de småborgerliga lagren utan också vissa element av arbetarklassen (anställda f. d. reformistiska ledare som blivit statstjänare, funktionärer i fackföreningarna o. s. v. eller i det fascistiska partiet, vidare fattiga bönder och deklasserade proletärer, som värvas för den fascistiska ”milisen”).

Den italienska fascismen, som genom diverse medel (understöd av amerikanskt kapital, oerhört ekonomiskt och politiskt tryck på massorna, vissa former av statskapitalism) på de senare åren förmått försvaga verkningarna av den inre politiska och ekonomiska krisen, skapade den klassiska typen för fascistisk regimen.

Mer eller mindre utvecklade tendenser och frön till fascistisk rörelse finns numera nästan överallt. Klassamarbetsideologin, som är socialdemokratiens officiella ideologi, har många beröringspunkter med fascismens ideologi. Frön till de fascistiska metoder, som begagnas mot den revolutionära arbetarrörelsen, finns i många socialdemokratiska partiers praxis, likaväl som i den reformistiska fackföreningsbyråkratins praxis.

På de internationella förbindelsernas område för fascismen en våldsamt och provokatorisk politik. De fascistiska diktaturerna i Polen och Italien visar ständigt aggressivare tendenser och betyder ett bestående hot mot freden. Fascismen hotar arbetarklassen i alla länder med militära äventyr och krig.

Kominterns E. K:s 12:e plenum hösten 1932

Utdrag ur resolutionen ”Om det internationella läget och uppgifterna för Kommunistiska internationalens sektioner” antagen vid EKKI:s 12:e plenum (september 1932):

III. Borgarklassens diktatur, nationalism, fascism och socialfascism.

1. Borgarklassens diktatur ändrar sig konsekvent i riktning mot en ytterligare skärpning av den politiska reaktionen och fascistisering av staten, och uppenbarar därmed samtidigt en avsmalning av det borgerliga herraväldets basis ävensom uppkomsten av sprickor och splittringsföreteelser i densamma. Tvistigheterna i borgarklassens läger antar inte sällan

formen av splittring i läger som ömsesidigt bekämpar varandra (Tyskland, Finland, Jugoslavien), i enstaka fall mord på borgerliga statsmän (Japan). I regel blir det ständigt svårare för borgarklassen att bilägga de konflikter som uppstår i dess led.

I de flesta kapitalistiska länder organiserar storbourgeoisin fascistiska klasskrigstrupper, upphöjer till system den politiska banditismen, den vita terrorn, tortyren av politiska fångar, provokationer, förfalskningar, nedskjutning av strejkande och demonstranter, upplösning och sönderslagning av arbetarorganisationer. Därvid avstår emellertid borgarklassen på intet sätt från utnyttjandet av parlamentet och de socialdemokratiska partiernas tjänster för att lura massorna.

I Tyskland upprättades genom Papen-Schleicher-regeringen, under skärpning av de yttre motsättningarna och en utomordentlig anspänning av de inre klassförhållandena, med hjälp av riksvärnet, "Stahlhelm", och nationalsocialisterna, en av den fascistiska diktaturens former, för vilken socialdemokratin och centrum banat vägen. Den fortsatta utvecklingen eller sönderfallandet av denna diktatur är avhängig av arbetarklassens revolutionära kamp mot fascismen i alla dess former.

I de länder, där den fascistiska diktaturen upprättades innan den ekonomiska världskrisen började, gör sig processer av fascismens sönderfallande under inflytande av massornas tilltagande revolutionära uppsving märkbara (Polen, Jugoslavien, Italien).

2. De genom den nuvarande ekonomiska världskrisen framkallade förstörelserna, sönderingen i världskapitalismens ekonomiska förhållanden och tillspetsningen av kampen om avsättningsmarknaderna befrämjar en tygellös **nationalism** och **chauvinism** bland de härskande nationerna. I Tyskland uppstod vågen av chauvinistiska stämningar och lidelser ur det uppmagasinerade hatet mot de förtryckande och rovaktiga betingelserna i Versaillesfreden samt ur en vanmäktig revanchvilja i förening med fruktan för perspektiven av fortsatt nedgång och sammanbrott för den tyska kapitalismen. I Frankrike uppträder chauvinismen under parollen gränssäkerhet, i England under masken av teorin om "imperiets enhet", i Japan under mask av parollen om panasiatismen, i Italien under masken av överbefolkning o. s. v. Det gäller att överallt utveckla en seg kamp mot chauvinismens farliga ideologi, en kamp för internationalismen under hänsynstagande till den egenartade karaktären och de särskilda formerna av chauvinismen i varje enskilt land.

3. **Fascismen** samt **socialfascismen** (socialdemokratin) inträder för upprätthållandet och befästandet av kapitalismen, den borgerliga diktaturen, men de drar därav olika, taktiska slutsatser. Eftersom den härskande borgarklassens läge i varje land för närvarande är ytterst fullt av motsättningar och tvingar dem att kryssa mellan en kurs av beslutsamt utvecklande av kampen mot sina yttre och inre fiender och en försiktigare kurs, återspeglas också denna motsättningsfulla karaktär i olikheten i fascismens och socialfascismens hållning. Socialfascisterna föredrar en mera modererad och "lagenlig" användning av det borgerliga klassvåldet, emedan de är emot inskränkningen av den borgerliga diktaturens basis; de går in för dess "demokratiska" maskering och upprätthållande av företrädesvis dess parlamentariska former vars frånvaro försvårar för dem att fylla sin speciella funktion att **bedraga arbetar-massorna**. Samtidigt utför socialfascisterna, i det de avhåller arbetarna från revolutionära aktioner mot kapitaloffensiven och den växande fascismen, den betäckning, i vars skydd fascisterna har möjlighet att organisera sina krafter och bana vägen fri för den fascistiska diktaturen.

4. I den utesträckning det försiggår en viss anpassning av monopolkapitalismens ekonomiska politik till de särskilda betingelserna och svårigheterna i den ekonomiska krisen, försiggår också en **socialdemokratins ideologiska anpassning** till behoven i denna finansoligarkins krispolitik. De socialdemokratiska ledarna plockar på nytt fram i dagsljuset sina föråldrade paroller om **förstatligande** av enstaka industrigrenar. I verkligheten tilltager inte i de

kapitalistiska länderna förstatligandet av de privata företagen; tvärtom sker en utlämning av stats- och kommunalföretag åt privatkapitalet. Där det förekommer statligt ingripande upprättas icke genom de statliga subventionerna och övriga regeringsåtgärderna en statlig kontroll över privatmonopolen utan en omedelbar kontroll från privatmonopolisterna över staten. II Internationalens ledare inte bara döljer denna finansoligarkins politik utan understödjer den direkt i "socialismens" namn och skapar nya teorier för dess motivering. De utarbetar t. o. m. ärkereaktionära utkast till tvångsarbetsplaner åt borgarklassen och döljer dem med kvacksalvarplaner om upprättandet av socialismen i kapitalismen.

5. Socialfascisternas massinflytande har gått tillbaka i nästan alla länder, men desto starkare och mångsidigare gestaltar sig de manövrer, som genom dem kommit till användning (ledning av strejker för att strypa dem, i enstaka fall utropande av demonstrativa generalstrejker, skenkamp mot fascismen, för freden, för försvar av Sovjet-Unionen o. s. v.) En särskild iver i dessa manövrer lägger de "vänster"-socialdemokratiska grupperna i dagen, samtidigt som de utvecklar en rasande hets mot de kommunistiska partierna och Sovjet-Unionen. Endast om kommunisterna tar med i räkningen de mångsidiga formerna av socialfascisternas manöverpolitik i all dess konkreta utformning förmår de verkligen avslöja och isolera dem. Endast om huvudslaget riktas mot socialdemokratien – detta borgarklassens sociala huvudstöd – kan man med framgång slå och slå sönder proletariats huvudklassfiende – borgarklassen. Och endast om kommunisterna strängt skiljer mellan de socialdemokratiska ledarna och de socialdemokratiska arbetarna, kan de genom den revolutionära enhetsfronten underifrån riva ned de murar som ofta skiljer dem från de socialdemokratiska arbetarna.

Kominterns E. K:s 13:e plenum december 1933

Utdrag ur *Teser från EKKI:s 13:e plenum*: "Fascismen, krigsfaran och de kommunistiska partiernas uppgifter", december 1933

I. Fascismen och den revolutionära krisens mognande.

1. Fascismen är den öppna terroristiska diktaturen från finanskapitalets mest reaktionära, chauvinistiska och imperialistiska element.

Fascismen försöker att åt monopolkapitalet säkra en massbasis bland småbourgeoisin och vänder sig därvid till de ur de gamla spåren slungade bönderna, hantverkarna, kontoristerna, tjänstemännen och särskilt till de deklasserade elementen i de stora städerna. Den strävar efter att även intränga i arbetarklassen.

Fascismens tillväxt och dess makttillträde i Tyskland och i en rad andra kapitalistiska länder innebär,

- a) att den revolutionära krisen och de breda massornas krav mot kapitalets välde växer;
- b) att kapitalisterna inte längre är i stånd att hävda sin diktatur med parlamentarismens gamla metoder och den borgerliga demokratin i allmänhet;
- c) än mer, att parlamentarismens och den borgerliga demokratin metoder över huvud taget blir en hämsko för kapitalisterna såväl i den inre politiken (kampen mot proletariats) som även i utrikespolitiken (kriget för den imperialistiska nyuppdelningen av världen);
- d) att kapitalet till följd därav är tvunget att övergå till öppen terroristisk diktatur inom landet och till ohejdad chauvinism i utrikespolitiken, vilken är en direkt förberedelse till imperialistiska krig.

I fascismen, vilken framväxer ur den borgerliga demokratin sköte, ser kapitalisterna ett medel till kapitalismens räddning från undergången. Uteslutande i syfte att vilseleda och avvärja arbetarna förnekar socialdemokratien den borgerliga demokratin fascistisering och

ställer demokratins länder i principiell motsats till den fascistiska diktaturens länder. Å andra sidan utgör den fascistiska diktaturen inte någon oundviklig etapp i bourgeoisins diktatur i alla länder. Möjligheten att avvärja densamma i rätt tid är beroende av det kämpande proletariats styrka, vilken mest förlamas av socialdemokratins splittrande inflytande.

2. Då alla borgerliga partier, däribland även socialdemokratin håller en allmän kura på fascistisering av bourgeoisins diktatur, framkallar förverkligandet av denna kurs oundvikligen meningsskiljaktigheter dem emellan rörande fascistiseringens former och metoder. Enskilda borgerliga grupper, däribland socialfascisterna, vilka i praxis inte drar sig för något slag av polisvåld mot proletariats, går in för bibehållande av de parlamentariska formerna under genomförande av den borgerliga diktaturens fascistisering. Fascisterna framhärdar emellertid i fullständigt eller partiellt avskaffande av dessa den borgerliga demokratins gamla, rubbade former, genomförande av fascistiseringen genom upprättande av den fascistiska diktaturen och genom brett tillämpande av såväl polisvåldsdåd som terror från de fascistiska bandens sida. Efter makttillträdet uttränger, klyver, splittrar (t. ex. Polen) eller likviderar (Tyskland, Italien) fascismen de övriga borgerliga partierna. Denna fascistens strävan efter politiskt monopol förstärker de tvister och konflikter, i den härskande klassens led, vilka uppstår genom de inre motsättningarna i den alltmer fascistiserade bourgeoisin.

3. Upprättandet av den fascistiska diktaturen i Tyskland blottade inför hela världen den *tyska socialdemokratins* ansikte. Från det blodiga krossandet av den proletära revolutionen 1918 över en oavbruten kedja av förräderier och strejkbryteri, över alla koalitionsregeringar, den brutala blodsjustisen genom polisen mot de revolutionära arbetarna, över valet av Hindenburg i det "mindre ondas" namn, till det servila tiggeriet om arbetsgemenskap med de fascistiska Hitlerbanden — detta är arbetsbetyget åt den tyska socialdemokratins, Andra Internationalens ledande parti.

Den tyska socialdemokratin har varit och är fanbäraren för alla Andra Internationalens partier, vilka vandrar i Tysklands Socialdemokratiska Partis fotspår.

Socialdemokratin spelar även i fortsättningen rollen av borgarklassens sociala huvudstöd, även i den öppna fascistiska diktaturens länder, i det den kämpar mot proletariats revolutionära enhet liksom även mot Sovjet-Unionen och genom arbetarklassens splittring hjälper borgarklassen att förlänga kapitalismens bestånd. Men i flertalet länder befinner den sig redan i en sönderfallsprocess. Radikaliseringen av de socialdemokratiska arbetarna skärper tvisterna bland de socialdemokratiska spetsarna. Öppna nyfascistiska grupper uppstår, och "vänster"-skärvor avskiljas, vilka söker sammantimra en ny 2 ½-International.

Trotski, den kontrarevolutionära bourgeoisins lakej, söker förgäves genom sina ömkliga stämplingar skapa en "Fjärde International". Genom utspridandet av sovjetfientliga beskyllningar söker han hejda de socialdemokratiska arbetarnas övergång på kommunismens sida.

På grundvalen av den häftigaste antagonism mellan de imperialistiska länderna sönderfaller socialdemokratins internationella organisation. Andra Internationalens kris är ett faktum.

4. Finansoligarkins ekonomiska politik För övervinnande av krisen (utplundring av arbetarna och bönderna, subventionering av kapitalisterna och godsägarna) är inte istånd att återställa kapitalismens stabilitet utan bidrar istället till ytterligare sönderfall av den kapitalistiska hushållningens mekanism (desorganisation av penningssystemet, av hushållningens system, statsbank-rutter, ytterligare skärpning av agrarkrisen), till yttersta skärpning av kapitalismens huvudmotsättningar.

I denna situation utvecklar alla kapitalistiska stater krigsproduktionen i hittills aldrig skådad omfattning och anpassar alla industrins huvudgrenar liksom även jordbruket till krigets behov. Den därigenom skapade "efterfrågan" på förintelse- och förstörelsemedel har under senaste året i förening med den öppna inflationen (Förenta Staterna, England, Japan), hejdlös

dumping, (Japan) och den maskerade inflationen (Tyskland) i en rad länder framkallat en produktionsökning inom enskilda industrigrenar (särskilt i järn- och metallindustrin, inom kemiska industrin samt textilindustrin). Men ett sådant uppdrivande av produktionen till improduktiva syften eller sådana spekulationssprång i produktionen på grundval av inflation ledsagas av en stagnation eller ett sjunkande av produktionen i en rad andra industrigrenar (maskinbyggnadsindustrin, byggnadsindustrin, produktionen av en rad massförbrukningsartiklar) och måste i det fortsatta loppet med nödvändighet leda till ännu större desorganisation av statsfinanserna och till en ännu större skärpning av kapitalismens allmänna kris.

Den förbittrade kampen om de yttre och *kolonialmarknaderna* har redan antagit formen av ett regelrätt internationellt ekonomiskt krig.

5. Därför är det fullständigt felaktigt att ge en sådan socialdemokratisk värdering av det nuvarande världsläget, som att påstå kapitalismen skulle ha lyckats befästa som ställning, att den skulle vara på väg att övervinna sin allmänna kris. Till skillnad från den första vågen av fascistisering av de kapitalistiska staterna, vilken ägde rum vid övergången från den revolutionära krisen till den delvisa stabiliseringen, övergår den kapitalistiska världen i dag från slutet av den kapitalistiska stabiliseringen till revolutionär kris, vilket öppnar ett annat perspektiv för fascismens utveckling och de arbetandes revolutionära världsrörelse.

Om borgarklassen tillämpar den mest brutala terror för undertryckande av den revolutionära rörelsen, så kan detta vid skakningen av kapitalismen inte för lång tid skrämja de mest avancerade skikten av de arbetande och hålla dem tillbaka från aktiva aktioner. Den förbittring som genom denna terror framkallas till och med hos majoriteten av de arbetare, som följt socialdemokratien, gör dem mer mottagliga för den kommunistiska agitationen och propagandan. Då bourgeoisin på fascistiskt sätt reorganiserar sin vacklande diktatur i syfte att skapa en fast koncentrerad makt, så leder detta under de nuvarande förhållandena till förstärkning inte blott av dess klassterror utan även av de element, som desorganiserar dess makt: till förstörande av den borgerliga laglighetens auktoritet i de breda massornas ögon, till växande av inre slitningar i bourgeoisins läger och till påskyndande av sönderfallet av dess sociala huvudstöd, socialdemokratien. Då bourgeoisin slutligen försöker att genom aggressiv krigspolitik stärka sin utrikespolitiska ställning, skärper den till det yttersta de internationella motsättningarna och de härav för kapitalismen uppkommande farorna.

6. Det skulle därför vara ett högeropportunistiskt fel, om vi nu inte såg de objektiva tendenserna av påskyndat mognande av den revolutionära krisen i den kapitalistiska världen. Men förefintligheten och verkan av dessa tendenser, såväl de ekonomiska som även de politiska, innebär ingalunda att den revolutionära utvecklingen växer spontant eller ohämmat, utan att stöta på motstånd från krafter, som verkar i motsatt riktning. Den revolutionära utvecklingen blir samtidigt såväl försvårad som påskyndad av bourgeoisins fascistiska härjningar. Hur snabbt den bankrutta kapitalismens välde kommer att störtas av proletariatet avhänger av kampberedskapen hos majoriteten av arbetarklassen, och av de kommunistiska partiernas framgångsrika arbete för att undergräva socialdemokratins massinflytande.

I den nuvarande situationen, inför den oerhörda spänningen mellan de antagonistiska klasstyrkorna, kan den revolutionära massrörelsens tillväxt i de enskilda kapitalistiska länderna i ännu mindre grad än tidigare bära en ständig eller likartad karaktär. I *Kina* krig, intervention och revolution. I *Japan* växande av revolutionens krafter och mobilisering av de militärfascistiska krafterna för stora klassammanstötningar. I *Spanien* en revolutionens brottning med kontrarevolutionen. I *Förenta staterna* en våg av arbetarnas masstrejker och farmarnas förbittring mot det borgerliga programmet för en utväg ur krisen. I Tyskland växer för närvarande proletariatets revolutionära hat i mindre öppna former; där hopas en oerhörd revolutionär energi hos massorna och där börjar redan det nya revolutionära uppsvinget. Spänningen i situationen i Tyskland skärper i utomordentlig grad klassförhållandena i

grannstaterna, i *Tjeckoslovakiet*, *Österrike*, i de *baltiska* liksom i de *skandinaviska länderna*, i *Holland*, *Belgien*, i *Schweiz*. I *Polen* arbetarnas masstrejker, åtföljda av stora revolutionära aktioner på den polska landsbygden. I *Bulgarien* går arbetarklassens majoritet trots terrorn i slutet trupp bakom Kommunistiska Partiet. I *Rumänien* stor järnvägsstrejk med barrikadstrider.

Världsproletariatets huvudfästning, *sovjets mäktiga land*, den segerrika arbetarklassens land, vilket övervinner de sista hushållningssvårigheterna och höjer de arbetande massornas välstånd till en ny, högre nivå, entusiasmerar med sina väldiga socialistiska segrar samtidigt alla länders arbetande i deras revolutionära kamp.

Kapitalismens grundfästen håller redan på att störta samman till följd av dess djupa, olösliga motsättningar. Den ekonomiska världskrisen har på det mest intima sätt sammanflätats med kapitalismens allmänna kris och skärper alla den kapitalistiska världens huvudmotsättningar i en sådan utsträckning, att varje ögonblick ett omslag kan inträda, vilket innebär den ekonomiska krisens förvandling till en revolutionär kris. Inför det internationella proletariatet står den väldiga uppgiften att förvandla denna den kapitalistiska världens kris till seger för den proletära revolutionen.

II. De imperialistiska förberedelserna till det nya världskriget.

Bourgeoisins tilltagande ovisshet att finna en utväg ur krisen enbart och allenast i en förstärkning av utsugningen av det egna landets arbetande, har lett till att imperialisterna sätter sin huvudinsats på krigets kort. Den internationella situationen har alla de kännetecken, som präglar tidpunkten inför ett nytt världskrig.

1. Det nya världskrigets brand tändes i Stilla Oceanens bäcken. Den japanska militärklicken, pådriven av en djup inre kris hos borgarnas och junkrarnas monarki, försätter erövringskriget mot Kina och förbereder, sedan den med Kuomintangs hjälp slagit under sig Nordkina, ett slag mot Mongoliska folkrepubliken. Den engelska imperialismen sträcker ut sina händer efter Kinas sydöstra provinser, efter Tibet och Sjetsjuan, den franska efter Jünnan. Japans fascistiska militärklick är stormtruppen mot den antiimperialistiska och agrarrevolutionen i Kina. Den amerikanska, japanska och engelska imperialismen står bakom Kuomintang i dess sjätte fälttåg mot den enda folkmakten i Kina, mot de kinesiska sovjet. Sovjetrevolutionens segrar i Kina, partisankriget i Mandsjuriet, revolutionens växande krafter i Japan och kolonialfolkens frihetsrörelse skapar en ny front bakom imperialisternas frontlinje. Sovjetrevolutionen i Kina har blivit en viktig faktor i världsrevolutionen.

2. Den japanska militärklicken samspelar med de tyska fascisterna och de engelska imperialisterna om utlösandet av ett kontrarevolutionärt krig mot Sovjet-Unionen från öster och väster. Japans fascistiska militärklick bedriver en politik av oavbrutna provokationer mot Sovjet-Unionen, planerar annekktion av sovjetområden och uppträder som förkämpe för det kontrarevolutionära kriget mot Sovjet-Unionen. Samtidigt bjuder nationalsocialisterna ut sig åt den internationella bourgeoisin som legosoldater mot Sovjet-Unionen, de intrigerar med den engelska, italienska och polska imperialismen (tysk-polska förhandlingarna). De engelska imperialisterna träder för närvarande i stället för de franska huvudorganisatörerna av kriget mot Sovjet-Unionen.

Sovjet-Unionen har genom sin oryggliga och fasta fredspolitik i alla arbetandes intresse nått väldiga framgångar (en rad nonaggressionspakter, en rad nya erkännanden, definition av angripare, det framtvungade upphävandet av det engelska importförbudet). Sovjets land är enda bålverket för freden och de svaga staternas oavhängighet mot de imperialistiska rövarnas överfall. Sovjet-Unionen vinner genom sin proletära politik alltmera förtroendet hos de arbetande och de förtryckta folken över hela världen. Samtidigt som Sovjet-Unionen genom sin makts väldiga växt hejdar utlösandet av ett nytt krig, framkallar den därigenom ett nytt

raserianfall mot sig själv från de mest reaktionära och aggressiva imperialistgruppernas sida.

3. Den fascistiska regeringen i Tyskland, den främsta krigsanstiftaren i Europa, provocerar upplopp i Danzig, Österrike, i Saarområdet, i de baltiska länderna, i Skandinavien och försöker att under förevändningen av kamp mot Versailles skapa ett nytt block för en blodig omgestaltning av Europa i den tyska imperialismens intresse. Kring huvudpunkterna för de imperialistiska motsättningarna bildas med febril brådska imperialistiska block, i vilkas spets antingen Frankrike eller Italien eller det bakom deras rygg intrigerande England står. Europa har blivit ett krutfat, som varje ögonblick kan explodera.

England och Förenta Staterna utnyttjar förkrigsalarmen och händelserna i Europa för att förstärka sina förberedelser till imperialistisk avgörande strid om världshegemonin i Atlantiska och Stilla Oceanen.

4. I denna situation ryggar *socialdemokratin* inte tillbaka för någonting i understödjandet av sin bourgeois imperialistiska intressen, och den förenar detta med lakejtjänsten åt det internationella kapitalet mot Sovjet-Unionen.

Socialdemokratin och fackförbundsledarna i Japan förkunnar på samma sätt som general Araki den japanska imperialismens "civilisatoriska mission" i Asien och rättfärdigar sin bourgeois rövertåg i Kina med "socialismens intressen". I England bedriver national-labouristerna gemensamt med de konservativa den engelska imperialismens rövarpolitik. Arbetarpartiet bedrar arbetarna genom en skenopposition mot regeringen och strävar efter ministerposter i syfte att fortsätta en i grund och botten likartad imperialistisk politik. De franska socialisterna (liksom socialdemokratin i Tjeckoslovakiet, Polen, etc.) förverkligar "nationens heliga enhet" under täckmanteln av "demokratins försvar" och "försvaret mot fascismen" och tar aktiv del i förberedelserna till krig mot Tyskland. Den tyska socialdemokratin röstade riksdagen öppet för den tyska fascismens nationella front, som förbereder ett krigsäventyr.

Samtidigt anpassar Andra Internationalen och Amsterdaminternationalen sin politik efter situationen inför kriget och strävar att säkra sin bourgeois intressen och rikta huvudstöten mot Sovjet-Unionen. De låtsas vara beredvilliga att "svara på ett krig med generalstrejk och bojkott", men de förklarar på förhand att de endast kommer att uppträda mot den stat, som av Nationernas Förbund betecknas som angripare; de simulerar en varubojkott mot det fascistiska Tyskland, men förföljer de arbetare som faktiskt söker genomföra den, under parollen om pacifism, kamp mot krig och fascism spelar de huvudroller vid bearbetandet av den allmänna opinionen i de kapitalistiska länderna för det kontrarevolutionära kriget mot Sovjet-Unionen.

Bourgeoisin vill uppskjuta kapitalismens undergång genom ett brottsligt imperialistiskt krig och genom ett kontrarevolutionärt fälttåg mot den segrande socialismens land. Den internationella kommunismens stora historiska uppgift består i mobiliserandet av de bredaste massor mot kriget ännu före dess utbrott, för att därmed påskynda kapitalismens undergång. Endast denna bolsjevikiska kamp före kriget, för revolutionens seger skapar garantin för revolutionens seger i samband med kriget.

Under den revolutionära världskrisens mognande, då bourgeoisin i syfte att befästa sin diktatur försöker leda över jäsningen, missnöjet och harmen hos massorna in på *fascistiseringen och krigets* banor, består kommunisterna huvuduppgifter i att inrikta massrörelsen på kampen för störtande av utsugarklassens diktatur.

A. Kampen mot den fascistiska ideologin.

Kommunisterna måste:

i varje land utföra ett *dagligt konkret* arbete för avslöjande av chauvinismen inför massorna

och gent emot denna ställa den proletära internationalismen;

i de imperialistiska moderländerna energiskt gå in för koloniernas oavhängighet, för de beroende nationernas frigörelse från varje kolonialt förtryck; i de nationella motsättningarnas centra måste kommunisterna kämpa mot den imperialistiska ockupationen och våldspolitiken, för självbestämmanderätten (Oberschlesien, Saarområdet, Nordböhmen, osv.); i alla dessa områden liksom i Österrike och Danzig måste de kämpa mot sin inhemska bourgeoisie och uppträda mot anslutningen till den tyska imperialismens "Tredje Rike"; utveckla ett brett populariserande av den nationella frågans lösning i Sovjet-Unionen och av de väldiga ekonomiska, sociala och kulturella framgångarna som vunnits av de genom oktoberrevolutionen befriade folken.

B. Kampen mot den borgerliga statsmaktens fascistisering och kriget.

I kampen mot de s. k. "demokratiska" ländernas fascistisering måste de kommunistiska partierna framförallt bekämpa den fatalistiska, defaitistiska inställningen, att den fascistiska diktaturen och de imperialistiska krigen skulle vara *oundvikliga*, liksom den opportunistiska underskattningen av fascistiseringens och det imperialistiska krigshotets tempo, vilka inställningar dömer de kommunistiska partierna till passivitet.

Samtidigt med en grundlig upplysning om vilket ekonomiskt och politiskt förslavande den fascistiska diktaturen innebär för de arbetande, samtidigt med påvisandet av det faktum inför massorna att fascisterna varken är socialister eller bärare av en ny samhällsordning, utan kapitalisternas lakejer och drabanter måste kommunisterna i rätt tid mobilisera massorna till försvar av fackföreningarna, arbetarpresen, arbetarlokaler, strejkrätten, arbetarmötena, organisera protester, demonstrationer, strejker och skapa värnorganisationer till skydd mot de fascistiska terrorbanden.

I kamp mot den *fascistiska diktaturen* måste kommunisterna:

a) resa massorna mot den fascistiska diktaturen, vilken bedragit arbetarna, bönderna och de arbetande i städerna, därvid utgående från försvaret av de arbetandes dagliga ekonomiska och politiska intressen och samtidigt avslöja fascismens demagogi och alla provokationer (riksdagsmordbranden, förfalskningen av valresultaten o. s. v.). De måste utlösa strejker och föra proletariatet till de politiska massstrejkerna;

b) intränga i alla *fascistiska massorganisationer* och utföra revolutionärt arbete i arbetstjänstlagren. Därvid måste de kämpa mot revolutionära arbetares individuella utträde ur de fascistiska fackföreningarna, dock utan att uppmana arbetarna till inträde i fascistiska fackföreningar; kommunisterna måste utnyttja alla massrörelser samt massyttringar av missnöje i de fascistiska fackföreningarna till skapande och stärkande av *oavhängiga klassfackförbund* under samtidigt fortsättande av det revolutionära arbetet i de fascistiska organisationerna;

c) inför *bönderna* medelst konkreta exempel från det egna hushållet avslöja fascismens politik i godsägarna: och storböndernas intresse; gå in i de fascistiska massorganisationerna på landsbygden i syfte att lösslita de arbetande bönderna från dem; organisera *jordbruksproletariatet* i oavhängiga fackföreningar såsom den viktigaste hävstången för hela arbetet på landsbygden.

I kampen mot kriget måste kommunisterna redan nu förbereda det imperialistiska krigets omvandling till inbördeskrig och därvid i varje land koncentrera sina krafter på de viktigaste punkterna i imperialismens *krigsmaskineri*.

De kommunistiska partierna måste vid sidan av agitationens förstärkning under alla förhållanden söka praktiskt organisera *massaktioner* (förhindrande av fullföljande av leveranser till krigförande länder, demonstrationer mot krigsmanövrer, omöjliggörande av

trupp- och ammunitionstransporter o. s. v.) samt förstärka det politiska upplysningsarbetet i armén och flottan.

Kominternexekutivens trettonde plenum uppmanar alla Kommunistiska Internationalens sektioner, alla arbetare och arbetande i världen till offervilligt försvar för Sovjet-Unionen mot imperialisternas kontrarevolutionära sammansvärjning, till försvar för den kinesiska revolutionen och dess sovjetmakt mot den imperialistiska interventionen.

C. Mot socialdemokratin, för enhetsfronten underifrån!

I kampen mot *socialdemokratin* måste kommunisterna inför arbetarna påvisa hela den historiska oundvikligheten av socialdemokratins och Andra Internationalens nyligen inträffade bankrutt. Under omsorgsfullt avslöjande och krossande av socialdemokratins alla hycklande och förrädiska sofismer inför massorna, måste kommunisterna vinna de socialdemokratiska arbetarna för den aktiva revolutionära kampen under kommunistiska partiets ledning.

Kominternexekutivens trettonde plenum godkänner fullständigt Kominternexekutivens presidiums upprop om enhetsfronten samt Kominternexekutivens politiska sekretariats ställning i korrespondensen med Englands oavhängiga arbetarparti. Socialdemokratin vilken splittrat arbetarklassen genom sitt förräderi under det imperialistiska krigets och oktoberrevolutionens period, avböjde i alla länder, i enlighet med direktiv från andra internationalen, de kommunistiska partiernas förslag om enhetliga klassaktioner, sprängde enhetsrörelsen mot fascism och krig, vilken skapats i Amsterdam och Paris, alltid i syfte att fördjupa proletariats splittring i kampen mot fascismen och kriget.

Kominternexekutivens trettonde plenum uppmanar alla Kommunistiska Internationalens sektioner att med all ihärdighet mot och trots socialdemokratins förrädiska ledare kämpa för förverkligandet av en enhetlig kampfront med de socialdemokratiska arbetarna.

Plenum godkänner till alla delar Kominternexekutivens resolution av den första april 1933 om situationen i Tyskland och den politiska linje som Tysklands Kommunistiska Partis Centralkommitté med kamrat Thälmann i spetsen genomförde fram till och under den fascistiska omstörtningen. Plenum understryker Tysklands Kommunistiska Partis heroiska bolsjevikiska kamp mot den fascistiska diktaturen.

Kominterns 7:e kongress 1935

Fascismen och arbetarklassen

Utdrag ur Georgi Dimitrovs tal "Fascismens offensiv och Kommunistiska Internationalens uppgifter i kampen för arbetarklassens enhet mot fascismen", 2/8 1935

Kamrater! Redan Kommunistiska Internationalens VI världskongress förberedde det internationella proletariats på att en ny fascistisk offensiv var i antågande och uppfordrade till kamp mot den. Kongressen påpekade, att "fascistiska tendenser och grodden till en fascistisk rörelse förefinnes nästan överallt i mer eller mindre utvecklad form".

I en situation, då den mest djupgående ekonomiska kris brutit ut, då kapitalismens allmänna kris skarpt tillspetsats och då de arbetande massorna håller på att revolutioneras, gick fascismen över till en bred offensiv. Den härskande bourgeoisin söker alltmera sin räddning i fascismen för att kunna genomföra utomordentliga plundringsåtgärder mot de arbetande, för att förbereda det imperialistiska rovkriget, överfall på Sovjetunionen, Kinas utplundring och delning samt för att på grundvalen av allt detta kunna förebygga revolutionen.

De imperialistiska kretsarna försöker att vältra hela krisens börda över på de arbetandes skuldror. *Därtill behöver de fascismen.*

De vill lösa marknadsproblemen genom att förslava de svaga folken, öka det koloniala förtrycket och på nytt omdela världen genom ett krig. *Därtill behöver de fascismen.*

De försöker förekomma de revolutionära krafternas tillväxt genom att krossa arbetarnas och böndernas revolutionära rörelse och genom krigiskt överfall på Sovjetunionen – världsproletariatets bålverk. *Därtill behöver de fascismen.*

I en rad länder, särskilt i Tyskland, har det lyckats dessa imperialistiska kretsar att före massornas avgörande vändning till revolutionen tillfoga proletariatet ett nederlag och upprätta en fascistisk diktatur.

Karakteristiskt för fascismens seger är likväl just den omständigheten, att denna seger å ena sidan bär vittne om proletariatets svaghet, emedan det blivit desorganiserat och lamslaget av socialdemokratins splittringspolitik under dess samarbete med borgarklassen, men å andra sidan är ett uttryck för bourgeoisins egen svaghet, då den gripits av skräck inför förverkligandet av arbetarklassens kampenhet, skräck inför revolutionen och då den inte längre är i stånd att upprätthålla sin diktatur över massorna med den borgerliga demokratins och parlamentarismens gamla metoder.

På Sovjetunionens Kommunistiska partis (bolsjevikernas) XVII kongress sade kamrat Stalin, att fascismens seger i Tyskland “inte bara bör betraktas som ett svaghetstecken hos arbetarklassen och som ett resultat av socialdemokratins förräderi mot arbetarklassen, vilket banat väg för fascismen. Den måste även betraktas som ett svaghetstecken hos bourgeoisien, ett tecken på, att bourgeoisien inte längre förmår härska med parlamentarismens och den borgerliga demokratins gamla metoder, varför den är tvungen att i den inre politiken tillgripa terroristiska styrelsemetoder – ett tecken på, att den inte längre förmår finna en utväg ur den nuvarande situationen på grundvalen av fredlig utrikespolitik, och att den därför är tvungen att taga sin tillflykt till krigspolitiken.”

Fascismens klasskaraktär

Kamrater, såsom Kommunistiska Internationalens Exekutivkommitté på sitt XIII plenum riktigt fastställde, är fascismen vid makten en *öppen, terroristisk diktatur av finanskapitalets mest reaktionära, mest chauvinistiska och mest imperialistiska element.*

Fascismens mest reaktionära avart är av tysk typ. Den nämner sig fräckt nationalsocialism, ehuru den inte har någonting gemensamt med socialismen. Hitlerfascismen är inte bara borgerlig nationalism. Den är en bestialisk chauvinism. Den är den politiska banditismens regeringssystem, ett system av provokation och tortyr gentemot arbetarklassen och mot böndernas, småbourgeoisins och de intellektuellas revolutionära element. Den är medeltida barbari och bestialitet, den är tygellös aggressivitet gentemot andra folk och länder,

Den tyska fascismen uppträder som den *internationella kontrarevolutionens slagklubba*, som det *imperialistiska krigets främsta anstiftare, som organisatör av ett korståg mot Sovjetunionen, det stora fosterlandet för de arbetande i hela världen.*

Fascismen är inte en form av statsmakten som skulle “stå över båda klasserna, över proletariatet och bourgeoisin”, såsom exempelvis Otto Bauer påstått. Den är inte den “revolterande småbourgeoisin, som bemäktigat sig statsmaskineriet”, såsom den engelske socialisten Brailsford förklarar. Nej. Fascismen är ingen över klasserna stående makt och inte någon småbourgeoisins eller trasproletariatets makt över finanskapitalet. Fascismen är finanskapitalets egen makt. Den är en organisation av terroristiskt övervåld mot arbetarklassen, mot böndernas och de intellektuellas revolutionära skikt. I utrikespolitiken är fascismen chauvinism i dess allra grövsta form, som uppammar ett djuriskt hat mot andra folk.

Denna fascismens innersta karaktär måste särskilt starkt framhävas, därför att fascismen under

den sociala demagogins täckmantel fått möjlighet att i flera länder draga med sig de av krisen ruinerade småborgerliga massorna och till och med vissa delar av de mest efterblivna proletära skikten, vilka aldrig skulle ha följt fascismen om de hade förstått dess verkliga klasskaraktär, dess riktiga natur.

Fascismens utveckling och själva den fascistiska diktaturen antar *olika* former i olika länder, beroende på historiska, sociala och ekonomiska förhållanden, på det ifrågavarande landets nationella särregenheter och internationella läge. I en del länder, företrädesvis i sådana, där fascismen inte har en bred massbasis och där kampen mellan olika grupperingar inom den fascistiska bourgeoisens eget läger är tillräckligt stark beslutar sig fascismen inte genast för att likvidera parlamentet utan upprätthåller en viss legalitet för de andra borgerliga partierna och även för socialdemokratin. I andra länder, där den härskande bourgeoisin befarar ett snart utbrott av revolutionen, upprättar fascismen antingen genast sitt oinskränkta politiska monopol eller skärper alltmera terrorn och överväldet mot alla konkurrerande partier och grupperingar. Detta utesluter inte, att fascismen i sådana ögonblick, då dess läge är *särskilt* skärpt, söker utvidga sin basis och *före*na den öppna terroristiska diktaturen med en grov förfalskning av parlamentarismen – utan att likväl ändra sitt klassväsen.

När fascismen kommer till makten innebär det ta *inte ett vanligt borgerligt regeringsskifte*, utan det innebär att en av det borgerliga klassväldets statsformer, den borgerliga demokratin, *ersättes* med annan form: den öppna terroristiska diktaturen. Det vore ett allvarligt fel att ignorera denna skillnad, som skulle hindra det revolutionära proletariatet att mobilisera de bredaste skikten av de arbetande i stad och på land till kamp mot fascisternas hotande makterövring, och även att utnyttja de inom bourgeoisien eget läger existerande motsättningarna. Men ett inte mindre allvarligt och farligt fel är att *underskatta* bourgeoisens för närvarande *allt mer reaktionära åtgärder i den borgerliga demokratis länder*, samt dessa åtgärders betydelse för den fascistiska diktaturens upprättande, där man kväver de arbetandes demokratiska friheter, förfalskar och beskär parlamentets rätt och skärper förföljelsen mot den revolutionära rörelsen.

Kamrater, man får inte föreställa sig att fascismen kommer till makten så enkelt och ledigt, som om någon av finanskapitalet tillsatt kommitté skulle avgöra, vilket datum den fascistiska diktaturen skall upprättas. I verkligheten kommer fascismen vanligen till makten under en ömsesidig, stundom skarp kamp mot de gamla borgerliga partierna eller en bestämd del av dem, under kamp t.o.m. inom själva det fascistiska lägret, vilken kamp ibland går ända till väpnade sammanstötningar, såsom vi sett i Tyskland, Österrike och andra länder. Allt detta försvagar likväl inte betydelsen av det faktum, att de borgerliga regeringarna före den fascistiska diktaturens upprättande vanligen genomgår en rad förberedande etapper och genomför en rad reaktionära åtgärder, vilka direkt hjälper fascismen att komma till makten. Den som inte under dessa förberedande etapper kämpar mot bourgeoisens reaktionära åtgärder och mot den växande fascismen, *han är inte i stånd att hindra, utan han tvärtom underlättar fascismens seger.*

Socialdemokratins ledare suddade ut och dolde fascismens sanna klasskaraktär för massorna och manade inte till kamp mot bourgeoisens allt mer reaktionära åtgärder. De bär ett stort *historiskt ansvar* för att en betydande del av de arbetande massorna i Tyskland och i en rad andra fascistiska länder i den fascistiska offensivens avgörande ögonblick inte i fascismen kände igen finansens blodtörstiga rovdjur, sin värsta fiende, och att dessa massor inte var redo till motstånd.

Var ligger då källan till fascismens inflytande över massorna? Fascismen lyckas draga massorna till sig därför, att den demagogiskt appellerar till deras *särskilt ömmande behov och krav*. Fascismen inte endast underblåser massornas djupt inrotade fördomar, utan den vädjar även till massornas bästa känslor, till deras rättfärdighetskänsla och ibland t.o.m. till deras

revolutionära traditioner. Varför utger sig de tyska fascisterna, dessa storbourgeoisins lakejer och socialismens dödsfiender, för massorna som "socialister" och framställer sitt maktövertagande som "revolution"? Därför, att de försöker utnyttja den tro på revolutionen, den dragning till socialismen, som lever i hjärtat hos Tysklands breda arbetande massor.

Fascismen handlar i de ytterliggående imperialisternas intresse, men den framträder inför massorna under masken av en kränkt nations försvarare och vädjar till den kränkta nationalkänslan, så som t.ex. den tyska fascismen dragit med sig massorna med parollen "mot Versailles".

Fascismen strävar till den mest hejdlösa exploatering av massorna, men närmar sig dem med en skicklig antikapitalistisk demagogi, utnyttjar de arbetandes djupa hat till den rovlystna bourgeoisin, till bankerna, trusterna och finansmagnaterna och uppställer de i det givna ögonblicket för de politiskt omogna massorna mest lockande parollerna; i Tyskland – "det allmännas bästa står över det enskilda". I Italien – "vår stat är inte kapitalistisk, utan korporativ". I Japan – "för ett Japan utan exploatering" I Förenta staterna – "för rikedomens fördelning" osv.

Fascismen utlämnar folket att sönderslitas av de mest korruperade, fula elementen, men framträder inför folket med krav på en "ärlig och omutlig makt". Fascismen spekulerar i massornas djupa besvikelse över den borgerliga demokratis regeringar och hycklar förtrytelse över korruptionen (t. ex. Barmat- och Sklarekaffärerna i Tyskland, Stavitzkyaffären i Frankrike och flera andra).

Besvikelsen hos de massor, som överger de gamla borgerliga partierna, utnyttjar fascismen i de mest reaktionära borgerliga kretsarnas intresse. Men den imponerar på dessa massor genom *sina skarpa angrepp* mot de borgerliga regeringarna, genom sin oförsonliga inställning till bourgeoisins gamla partier.

I sin cynism och falskhet överträffar fascismen alla den borgerliga reaktionens andra avarter och *anpassar* sin demagogi till varje lands nationella *säregenheter* och t. o. m. till olika sociala skikta säregenheter inom samma land. Och småbourgeoisins massa, t. o. m. en del arbetare, som bragts till förtvivlan av eländet, arbetslösheten och osäkerheten i sin existens, faller offer för fascismens sociala och chauvinistiska demagogi.

Fascismen kommer till makten som ett *angreppsparti* mot proletariatets revolutionära rörelse, mot de i jäsning befintliga folkmassorna, men den iscensätter sitt maktövertagande som en "revolutionär" rörelse mot bourgeoisin i "hela nationens" namn och för "nationens räddning" (vi erinrar om Mussolinis "marsch" mot Rom, om Pilsudskis "marsch" mot Warszawa, om Hitlers nationalsocialistiska "revolution" i Tyskland o. s. v.)

Men vilka masker fascismen än iklär sig, i vilka former den än framträder, på vilka sätt den än kommer till makten så måste det fastslås, att

fascismen är kapitalets mest våldsamma offensiv mot de arbetande massorna;

fascismen är otyglad chauvinism och erövringskrig;

fascismen är rasande reaktion och kontrarevolution;

fascismen är arbetarklassens och alla arbetandes värsta fiende!

Vad bringar den segerrika fascismen massorna?

Fascismen lovade arbetarna en "rättvis arbetslön", men sänkte i verkligheten deras levnadsnivå ändå djupare, till liggarens nivå. Den lovade de arbetslösa arbete, men bragte dem i verkligheten ändå tyngre lidanden av svält, slaveri och tvångsarbete. Den förvandlar i verkligheten arbetarna och de arbetslösa till det kapitalistiska samhällets mest rättslösa parias, upplöser deras fackföreningar, berövar dem strejkrätten och arbetarpressen, driver dem med våld in i fascistiska organisationer, förskingrar deras försäkringsfonder och förvandlar

fabrikerna till kaserner, där kapitalisternas tygellösa godtycke härskar.

Fascismen lovade den arbetande *ungdomen* att för den öppna en bred väg till en lysande framtid. I verkligheten har den resulterat i massavskedanden av ungdom från fabrikerna, arbetstjänstläger och en oavbruten militär drill i och för erövringskrig.

Fascismen lovade de *anställda, de lägre tjänstemännen och de intellektuella* att trygga deras existens, tillintetgöra trusternas allmakt och bankkapitalets spekulation. I verkligheten har den bragt dem ändå större hopplöshet och osäkerhet för morgondagen, den ställer över dem en ny byråkrati av sina lydigaste kreatur, den skapar en outhärdlig trustdiktatur, utsår korrupktion och demoralisation i oerhört omfång.

Fascismen lovade de ruinerade, utarmade *bönderna* att likvidera gäld-slaveriet, att upphäva arrendeavgifterna och t. o. m. att ersättningslöst expropriera godsägarnas jord till förmån för de jordfattiga och ruinerade bönderna. I verkligheten låter den i hittills oanad grad de arbetande bönderna förslavas av trusterna och den fascistiska statsapparaten och böndernas huvudmassa utsugas ytterligare av storagrärer, banker och ockrare.

“Tyskland skall bli ett bondeland. eller också skall det inte alls finnas” – förklarade Hitler högtidligt. Och vad har bönderna i Tyskland fått under Hitler? Ett moratorium, som redan är upphävt? Eller lagen om arvsrätten till bondgårdarna som leder till att miljoner bondsöner och -döttrar utträngas från landsbygden och förvandlas till paupers (tiggare)? Lantarbetarna har blivit halvt livegna och berövats t. o. m. den elementära rätten till rörelsefrihet. De arbetande bönderna har berövats möjligheten att sälja sina lantbruksprodukter på marknaden.

Och i Polen?

“Den polska bonden – skriver den polska tidningen ‘Czas’ – använder sig av metoder och medel, som troligen tillämpats endast under medeltidens epok: han be. varar elden i spiseln och lånar eld åt sin granne, tänd. stickorna delar han i flera delar, och lånar- smutsigt tvål vatten av sina grannar. Han kokar tomma silltunnor för att få saltvatten. Detta är ingen fabel, utan det verkliga läget på landsbygden, varom alla kan övertyga sig.”

Och detta, kamrater, skriver inte kommunister, utan en reaktionär polsk tidning!

Men det är långt ifrån allt.

Varje dag underkastas arbetarklassens bästa söner, revolutionära bönder, förkämparna för en skönare framtid Ilt mänskligheten, ett ohyggligt våld och en oförskämnd behandling i det fascistiska Tysklands koncentrationsläger, i Gestapos (den hemliga polisens) källarhål, i de polska tortyrkamrarna, i de bulgariska och finska polishäktena, i Belgrads “Glavnjatj”, i den rumänska “Sigurantsan” och på de italienska öarna, inför vilka de tsaristiska gendarmernas nedrigaste våldsdåd förbleknar. Den brottsliga tyska fascismen piskar i hustrurnas närvaro deras män till en blodig massa, skickar mödrarna deras mördade söners aska per post. Steriliseringen har blivit till ett politiskt kampmedel. På de fångna antifascisterna insprutar man i tortyrkamrarna med våld giftämnen under huden, bryter armarna av dem, slår ut ögonen, hänger upp dem, pumpar vatten i dem, skär ut ett fascistiskt hakkors på deras levande kroppar.

Jag har framför mig Internationella Röda Hjälpens statistik över mördade, sårade, häktade, stympade och torterade i Tyskland, Polen, Italien, Österrike, Bulgarien och Jugoslavien. Bara i Tyskland har under den tid nationalsocialisternas välde varat mördats över 4.200 personer, arresterats 317.800, sårats och grymt torterats 218.600 antifascistiska arbetare, bönder, anställda, intellektuella – kommunister, socialdemokrater, medlemmar av oppositionella kristliga organisationer. Och i Österrike har den “kristliga” fascistiska regeringen sedan februaristriderna 1934 mördat 1.900 personer, sårat och stympat 10.000 och arresterat 40.000 revolutionära arbetare. Och denna statistik, kamrater, är långt ifrån uttömmande.

Jag har svårt att finna ord och uttryck för den förbittring som griper oss när vi tänker på de lidanden, som de arbetande för närvarande genomgår i en rad fascistiska länder. De siffror och fakta, som vi anför, *ger inte ens till en hundradel* en verklig bild av den exploatering, av den vitgardistiska terrors lidanden, som fyller arbetarklassens dagliga liv i olika kapitalistiska länder. Heja böcker av beskrivningar kan inte ge en tydlig föreställning om fascisternas oräkneliga grymheter mot de arbetande.

Djupt upprörda och fyllda av hat till de fascistiska bödlarna sänker vi Kommunistiska Internationalens fanor för det oförgätliga minnet av John Scheer, Fiete Schulze och Lüttgens i Tyskland, Koloman Wallisch och Münichreiter i Österrike, Sallai och Fürst i Ungern, Kofardjiev, Lütibrotsky och Voikov i Bulgarien, inför minnet av de tusen och åter tusen kommunistiska, socialdemokratiska och partilösa arbetare, bönder och representanter för de progressiva intellektuella, som offrat sitt liv i kampen mot fascismen.

Vi hälsar från denna tribun det tyska proletariats ledare och vår kongress hedersordförande, kamrat Thälmann (*Stormande bifall, hela salen reser sig*). Vi hälsar kamraterna Rakosi, Gramsol (*Stormande bifall, hela salen reser sig*) Antikainen Ionko Panov. Vi hälsar Caballero, de spanska socialisternas ledare, som kontrarevolutionärerna satt i fängelse, Tom Mooney, som sedan 18 år försmäktar i fängelse, och tusentals andra kapitalets och fascismens fångar. (*Stormande bifall.*) Och vi tillropar dem: "Kampbröder, vapenbröder, ni är inte glömda! Vi är med er! Varje timme av vårt liv, varje vår blodsdroppe skall vi offra för er befrielse och för att befria alla arbetande från den skändliga fascistiska regimen." (*Stormande applåder, alla reser sig.*)

Kamrater! Redan Lenin har förberett oss på att bourgeoisin kan lyckas överfalla de arbetande med "rasande terror och för längre eller kortare tidsperioder göra motstånd mot revolutionens växande krafter, men att den likväl inte kan rädda sig från undergång,

"Livet" – skrev Lenin – "kräver sitt. Må bourgeoisien väsnas och rasa ända till sinnesförvirring, må den överdriva och göra dumheter, må den i förväg hämnas på bolsjevikerna och försöka slå ned (i Indien, i Ungern, i Tyskland osv.) ytterligare några hundra, några tusen, eller hundratusen bolsjevikerna av i går eller i morgon: när bourgeoisin uppträder så, handlar den på samma sätt som alla av historien till undergång dömda klasser har handlat. Kommunisterna måste veta, att framtiden i varje fall tillhör dem, och därför kan (och måste) vi förena den högsta lidelsefullhet i kampen med den största kallblodighet och en nykter värdesättning av bourgeoisins raseri."

Ja, om vi och hela världens proletariat med fasta steg går den väg, som Lenin och Stalin visat oss, så kommer bourgeoisien att gå under, vad som än må hända. (*Applåder.*)

Är fascismens seger oundviklig?

Varför och på vilket sätt har fascismen kunnat segra? Fascismen är arbetarklassens och de arbetandes argaste fiende. Fascismen är en fiende till 9/10 av det tyska folket, till 9/10 av det österrikiska folket, till 9/10 av andra folk i de fascistiska länderna. Hur, på vilket sätt, har denna värsta fiende kunnat segra?

Fascismen kunde *framför allt* komma till makten därför, att arbetarklassen, tack vare den politik av samarbete med borgarklassen, som socialdemokratins ledare förde, befanns vara *splittrad, politiskt och organisatoriskt vapenlös* inför den angripande bourgeoisin. De kommunistiska partierna åter var inte *tillräckligt starka* för att utan och mot socialdemokratins resa massorna och föra dem till avgörande kamp mot fascismen.

Och i själva verket! Må de miljoner socialdemokratiska arbetare, som nu tillsammans med sina kommunistiska bröder själva får erfa det fascistiska barbariets färd, allvarligt tänka efter: om det österrikiska och tyska proletariats år 1918, när revolutionen bröt ut i Tyskland och Österrike, inte hade följt de socialdemokratiska ledarna Otto Bauer, Friedrich Adler och

Renner i Österrike och Ebert och Scheidemann i Tyskland, utan hade följt de ryska bolsjevikernas väg, Lenins och Stalins väg, så skulle det nu inte ha funnits fascism vare sig i Österrike eller Tyskland, vare sig i Italien eller Ungern, vare sig i Polen eller Balkanländerna. Då skulle inte bourgeoisien utan arbetarklassen för länge sedan ha varit herre över situationen i Europa. (*Bifall.*)

Låt oss exempelvis ta den *österrikiska* socialdemokratin. Revolutionen 1918 lyfte den till en väldig höjd. Den hade makten i sina händer, den hade starka positioner inom hären och inom statsapparaten. Med stöd av dessa positioner hade den kunnat kväva den uppspirande fascismen. Men den uppgav utan motstånd den ena efter den andra av arbetarklassens positioner. Den tillät bourgeoisien att befästa sin makt, att annullera författningen, att rensa ut de socialdemokratiska funktionärerna från statsapparaten, hären och polisen, samt att fråntaga arbetarna vapenarsenalen. Den tillät de fascistiska banditerna att ostraffat mörda socialdemokratiska arbetare, den antog den hüttenbergska paktens villkor, som öppnade dörren till arbetsplatserna för de fascistiska elementen. Samtidigt lurade socialdemokratins ledare arbetarna med Linzprogrammet, som förutsåg den alternativa möjligheten av ett väpnat våld mot bourgeoisin och upprättandet av proletariats diktatur, och som försäkrade arbetarna, att partiet komme att svara med uppmaning till generalstrejk och väpnad kamp, ifall de härskande klasserna tillgrip våld mot arbetarklassen. Som om inte hela förberedelsepolitiken till det fascistiska överfallet på arbetarklassen hade varit en kedja av våldsåtgärder mot den, maskerade med konstitutionella former? Till och med inför och under februaristriderna lämnade den österrikiska socialdemokratiska ledningen de hjältemodigt kämpande Skyddsförbundsmedlemmarna isolerade från de breda massorna och dömde det österrikiska proletariats till nederlag.

Var fascismens seger i *Tyskland* oundviklig? Nej, den tyska arbetarklassen hade kunnat förebygga den.

Men härför hade behövts upprättandet även antifascistisk, proletär enhetsfront, tvinga socialdemokratins ledare att inställa fälttåget mot kommunisterna och att anta det av Kommunistiska partiet upprepade gånger framförda förslaget om aktionsenhet mot fascismen.

Inför fascismens offensiv och när bourgeoisin gradvis upphävde de borgerlig-demokratiska friheterna, hade arbetarklassen inte bort låta sig nöja med socialdemokratins formella resolutioner, utan skulle ha svarat med en verklig masskamp, som skulle ha försvårat genomförandet av den tyska bourgeoisins fascistiska planer.

Den hade inte bort tillåta, att regeringen Braun-Severing, förbjöd de Röda frontkämparnas förbund, utan den skulle ha upprättat ett kampkontrakt mellan detta förbund och det nära en miljon omfattande Reichsbannerförbundet (socialdemokraternas halvmilitära massorganisation) samt tvingat Braun och Severing att beväpna både det förra och det senare för att avvärja och krossa de fascistiska banden.

Den borde ha tvingat socialdemokratins ledare, som stod spetsen för regeringen i Preussen, att vidtaga försvarsåtgärder mot fascismen, att arrestera de fascistiska ledarna, förbjuda deras tidningspress, konfiskera deras materiella medel och kapitalisternas medel varmed dessa understödde den fascistiska rörelsen, upplösa de fascistiska organisationerna, fråntaga dem vapnen o. s. v.

Vidare borde den ha strävat efter att återupprätta och utvidga alla former av social hjälp samt att införa moratorium och krishjälp åt de av krisen ruinerade bönderna genom att beskatta banker och truster, och sålunda försäkra sig om de arbetande böndernas understöd. Att detta inte blev gjort, är den tyska socialdemokratin skuld till, och därför *kunde* fascismen segra.

Måste bourgeoisin och adeln oundvikligen triumfera i *Spanien*, i ett land, där det proletära upprorets krafter är så fördelaktigt förbundna med ett bondekrig?

De spanska socialisterna satt i regeringen ända från revolutionens första dagar. Upprättade de en kampkontakt mellan alla politiska riktningars arbetarorganisationer, kommunisterna och anarkisterna inberäknade? Sammansvetsade de arbetarklassen till en enhetlig fackorganisation? Krävde de konfiskation av all godsägar-, kyrko- och klosterjord till förmån för bönderna för att vinna dessa på revolutionens sida? Försökte de kämpa för kataloniernas och baskernas självbestämmanderätt, för Marockos befrielse? Rensade de armén från monarkistiska och fascistiska element för att förbereda dess övergång till arbetarnas och böndernas sida? Upplöste de det av folket hatade borgargardet, alla folkrörelser bödel? Riktade de slag mot Gil Robles' fascistiska parti, eller mot den katolska kyrkans makt? Nej, ingenting av allt detta gjorde de. De avvisade kommunisternas talrika förslag om aktionsenhet mot den borgerlig-feodala reaktionens och fascismens offensiv. De genomförde vallagar, vilka tillät reaktionen att erövra majoriteten i Cortes (parlamentet), lagar, som medför straffåtgärder mot folkrörelser, lagar, enligt vilka de hjältediga asturiska gruvarbetarna nu dömas. Med borgargardets hjälp lät de skjuta bönder, som kämpade för jorden o. s. v.

Så har socialdemokratin röjt vägen till makten för fascismen både i Tyskland, i Österrike och i Spanien, genom att desorganisera och splittra arbetarklassens led.

Kamrater, fascismen segrade *även* därför, att proletariatet var isolerat från sina naturliga bundsförvanter. Fascismen segrade därför, att den lyckades draga med sig *stora bondemassor*, därför att socialdemokratin i arbetarklassens namn genomförde en politik, som i själva verket var bondefientlig. Bonden såg en rad socialdemokratiska regeringar vid makten, vilka i hans ögon förkroppsligade arbetarklassens makt, men inte en enda av dem avskaffade böndernas nöd, inte en enda av dem gav bönderna jord. I Tyskland rörde socialdemokratin inte godsägarna; den motsatte sig lantarbetarnas strejker, och resultatet därav var, att lantarbetarna i Tyskland redan långt innan Hitler kom till makten lämnade de reformistiska fackföreningarna och i de flesta fall övergick till "Stahlhelm" och till nationalsocialisterna.

Fascismen segrade även därför, att den lyckades intränga i ungdomens led, medan socialdemokratin avhöll arbetarungdomen från klasskampen och det revolutionära proletariatet, inte utvecklade ett tillräckligt omfattande uppfostringsarbete bland ungdomen och inte ägnade tillräcklig uppmärksamhet åt kampen för dess specifika intressen och krav. Särskilt drog fascismen nytta av ungdomens starka behov av kampaktivitet och drog en betydande del av den in i sina kampavdelningar. Den nya generationen av manlig och kvinnlig ungdom har inte upplevat krigets fasor. Den bär på sina skuldror hela bördan av den ekonomiska krisen, arbetslösheten och den borgerliga demokratins förfall. Vida skikt av ungdomen, som inte ser några perspektiv för framtiden, visade sig vara särskilt mottagliga för den fascistiska demagogin, som utmålar för dem en lockande framtid i händelse av fascismens seger.

I samband härmed kan vi inte heller förbigå en rad *fel av de kommunistiska partierna*, fel, vilka hämmat vår kamp mot fascismen.

Det har inom våra led förekommit en otillåtlig underskattning av den fascistiska faran, vilken underskattning ända hittills inte övervunnits överallt. En sådan inställning, som tidigare förefanns i våra partier, att "Tyskland inte är Italien" i den meningen, att fascismen kunde segra i Italien, men att dess seger i Tyskland vore utesluten, emedan Tyskland är ett industriellt högt utvecklat, ett kulturellt land, som har en arbetarrörelse med fyrtio års traditioner, där fascismen vore omöjlig. Eller en sådan inställning, som f. n. brukar förekomma, att det i den "klassiska" borgerliga demokratins länder icke finns jordmån för fascismen. Sådana uppfattningar kunde och kan bidra till att försvaga vaksamheten gentemot den fascistiska faran och försvåra mobiliseringen av proletariatet till kamp mot fascismen.

Man kan även anföra åtskilliga fall, där kommunister blivit överrumplade av den fascistiska omvälvningen. Jag erinrar om Bulgarien, där vårt partis ledning intog en "neutral", men i

själva verket en opportunistisk inställning till kuppen av den 9 juni 1923; Polen, där kommunistiska partiets ledning i maj 1926 oriktigt värderade den polska revolutionens drivkrafter och inte förmådde genomskåda Pilsudskikuppens fascistiska karaktär, utan släpade efter i händelsernas kölvatten; Finland, där vårt parti utgick från den oriktiga föreställningen om en långsam, gradvis fascistisering och förbisåg den av bourgeoisins ledande grupp förberedda fascistiska kuppen, som överrumplade partiet och arbetarklassen.

När nationalsocialismen redan blivit en hotfull massrörelse i Tyskland, förklarade sådana kamrater som Heinz Neumann, för vilka Brüning's regering redan var den fascistiska diktaturens regering, skrytsamt: "Om det hitlerska 'tredje riket' någonsin kommer, så bara en halvannan meter under jorden, men ovan jorden kommer vi att ha den segerrika arbetarmakten".

Våra kamrater i Tyskland underskattade länge den kränkta nationalkänslan och massornas förbittring mot Versailles, ringaktade böndernas och småbourgeoisins vacklan, kom för sent med programmet för den sociala och nationella befrielsen, och när de framförde det, så förmådde de inte att anpassa det till massornas konkreta behov och till deras nivå, ja, de förmådde inte ens att popularisera det bland de breda massorna.

I flera länder ersattes det nödvändiga utvecklandet av en masskamp mot fascismen med ofruktbara *resonemang* om fascismens väsen "i allmänhet" och med en *sekteristisk trångsynthet* ifråga om uppställandet och lösandet av partiets aktuella uppgifter.

Kamrater, vi talar om orsakerna till fascismens seger, vi påvisar socialdemokratins historiska ansvar för arbetarklassens nederlag och vi fastställer även våra egna fel i kampen mot fascismen inte bara därför, att vi vill gräva i det förflutna. Vi är inga livsfrämmande historiker, vi, arbetarklassens kämpar, är skyldiga att svara på den fråga, som plågar miljoner arbetare: *kan fascismens seger förebyggas och på vilket sätt?* Och vi svarar dessa miljoner arbetare: ja, kamrater, fascismens väg kan spärras. Det är fullkomligt möjligt. Det är beroende av oss själva, av arbetarna, av bönderna, av alla arbetande!

Förebyggandet av fascismens seger är *framför allt* beroende av arbetarklassens egen kampaktivitet, av att dess krafter sammansvetsas till en enda, mot kapitalets offensiv och fascismen kämpande, stridsduglig arme. Om proletariatet upprättade sin kampenhet. skulle det paralysera fascismens inverkan på bönderna, på småbourgeoisin i städerna, på ungdomen och på de intellektuella, det skulle neutralisera en del av dem och dra en annan del över på sin sida

För det andra är detta beroende av, om det finns ett starkt revolutionärt parti, som riktigt leder de arbetandes kamp mot fascismen. Ett parti, som systematiskt manar arbetarna till reträtt för fascismen och som tillåter den fascistiska bourgeoisin att befästa sina positioner, ett sådant parti leder oundvikligen arbetarna till nederlag.

För det tredje är det beroende av, om arbetarklassen för en riktig politik gentemot bönderna och småborgarna i städerna. Dessa massor måste tagas sådana som de är, och inte sådana som vi ville se dem. Endast under kampens gång kommer de att övervinna sina tvivel och sin vacklan, endast genom ett tålmodigt förhållande till deras oundvikliga vacklan och med proletariatets hjälp kommer de att lyftas till en högre av revolutionärt medvetande och aktivitet.

För det fjärde är det beroende av det revolutionära proletariatets vaksamhet och ingripande i rätt tid. Det gäller att inte låta sig överrumplas av fascismen, att inte låta den få initiativet, att tillfoga den avgörande slag innan den ännu hunnit samla sina krafter, att inte låta den befästa sig, att vid varje steg slå den tillbaka, var den än framträder, att inte låta den erövra nya positioner, vilket det franska proletariatet med framgång försöker förhindra. (*Bifall.*)

Detta är de viktigaste förutsättningarna för att förebygga fascismens tillväxt och hindra den att komma till makten.

Fascismen är en brutal, men ingen stabil makt.

Bourgeoisins fascistiska diktatur är en brutal men ingen stabil makt. Var ligger de viktigaste orsakerna till att den fascistiska diktaturen inte är någon stark makt?

Fascismen som företog sig att övervinna meningsskiljaktigheterna och motsättningarna inom bourgeoisins läger, skärper dessa motsättningar ändå mera. Fascismen försöker upprätta sitt politiska monopol genom att med våld tillintetgöra de andra politiska partierna. Men det kapitalistiska systemets existens, förefintligheten av olika klasser och klassmotsättningarnas skärpning leder oundvikligt till att fascismens politiska monopol undergräves och spränges, ty vi har här inte att göra med ett sovjetland, där proletariatets diktatur visserligen också förverkligas genom ett monopolparti, men där detta politiska monopol motsvarar de arbetande miljonernas intressen och alltmera stödjer sig på det klasslösa samhällets uppbyggande. I ett fascistiskt land kan fascisternas parti inte länge upprätthålla sitt monopol, emedan det inte kan åtaga sig uppgiften att avskaffa klasserna och klassmotsättningarna. Den upphäver de borg-erliga partiernas legala existens, men flera av dem fortsätter att existera illegalt. Det kommunistiska partiet åter går framåt även under de illegala förhållandena, härdas och leder proletariatets kamp mot den fascistiska diktaturen. Sålunda måste fascismens politiska monopol bryta samman under klassmotsättningarnas stötar.

En annan orsak till att den fascistiska diktaturen inte är stabil ligger däri, att kontrasten mellan fascismens antikapitalistiska demagogi och dess politik att på det mest rövarmässiga sätt berika den monopolistiska bourgeoisin underlättar avslöjandet av fascismens klassväsen och leder till att dess massbasis undergräves och krymper samman.

Vidare utlöser fascismens seger massornas djupaste hat och förbittring, bidrager till deras revolutionerande och ger proletariatets enhetsfront mot fascismen en mäktig stöt framåt.

Genom sin politik av ekonomisk nationalism (autarki) och genom att lägga beslag på största delen av nationalinkomsten för krigsförberedelserna undergräver fascismen hela landets ekonomi och skärper det ekonomiska kriget mellan de kapitalistiska staterna. Den skänker de inom bourgeoisin uppkommande konflikterna karaktären av skarpa och ofta blodiga sammanstötningar, vilket undergräver den fascistiska statsmaktens stabilitet i folkets ögon. En statsmakt, som mördar sina egna anhängare, så som det skedde i Tyskland den 30 juni förra året, den fascistiska statsmakten, mot vilken en annan del av den fascistiska bourgeoisin kämpar med vapen i hand (den nationalsocialistiska kuppen i Österrike, enskilda fascistiska gruppers skarpa uppträdande mot de fascistiska regeringarna i Polen, Bulgarien, Finland och andra länder) en sådan statsmakt kan inte länge ha auktoritet i de breda småborgerliga massornas ögon.

Arbetarklassen måste förstå att draga nytta av motsättningarna och konflikterna inom bourgeoisins läger, men den bör inte göra sig några illusioner över att fascismen av sig själv skall ta slut. Fascismen kommer inte att bryta samman automatiskt. Endast arbetarklassens revolutionära aktivitet skall hjälpa till att utnyttja de konflikter, som oundvikligt uppstår inom bourgeoisins läger, till att undergräva den fascistiska diktaturen och att största den.

Genom att likvidera den borgerliga demokratins rester och genom att upphöja det öppna våldet till regeringssystem undergräver fascismen de demokratiska illusionerna och laglighetens auktoritet i de arbetande massornas ögon. Detta sker desto mera i de länder, där som t. ex. i Österrike och Spanien, arbetarna kämpat med vapen i hand mot fascismen. I Österrike har Schutzbands och kommunisternas hjältemodiga kamp, trots nederlaget redan från början undergrävt den fascistiska diktaturens stabilitet. I Spanien har bourgeoisien inte lyckats sätta en fascistisk munkorg på arbetarna. De väpnade striderna i Österrike och Spanien ledde till att allt bredare massor av arbetarklassen inser den revolutionära klasskampens nödvändighet.

Endast sådana otroliga brackor, sådana bourgeoisins lakejer som Karl Kautsky, en av II Internationalens äldsta teoretiker, kan göra arbetarna den förebråelsen, att de inte borde ha gripit till vapen i Österrike och Spanien. Hur skulle arbetarrörelsen i dag se ut i Österrike och Spanien, om arbetarklassen i dessa länder hade låtit sig ledas av Kautsky & Co:s förrådiska råd? Arbetarklassen skulle då ha upplevat en djup demoralisering i sina led.

“Inbördeskrigets skola” – säger Lenin – “genomgår folken inte förgäves. Det är en hård skola, och till dess fullständiga program hör *oundvikligt* även kontrarevolutionens seger, de förbittrade reaktionärernas raseri, den gamla maktens brutala övervåld mot rebellerna o. s. v. Men endast ökända pedanter och mumier, som förlorat förståndet, kan beskärma sig över, att folken inträder i denna kvalfulla skola; denna skola lär de förtryckta klasserna att föra inbördeskrig; lär dem att segra i revolutionen. Den fyller de moderna slavmassorna med det hat, som de förtryckta, förslöade, okunniga slavarerna evigt bär inom sig, och som leder de slavar, vilka blivit medvetna om sitt slaveris smälek, till väldiga historiska dåd.”²

Fascismens seger i Tyskland har som känt medfört en ny fascistisk offensivväg, vilken i Österrike lett till Dollfuss’ provokation, i Spanien till nya angrepp av kontrarevolutionen mot massornas revolutionära vinningar, i Polen till en fascistisk författningsreform och i Frankrike uppmuntrat fascisternas väpnade avdelningar till försök att genomföra en statskupp i februari 1934. Men denna seger och den fascistiska diktaturens raseri har utlöst den proletära enhetsfrontens motrörelse mot fascismen i internationell måttstock. Riksdagshusbranden, som var signalen till fascismens generaloffensiv mot arbetarklassen, fackföreningarnas och de andra arbetarorganisationernas besättande och utplundring, de torterade antifascisternas stönanden, som tränger fram ur de fascistiska kasernernas källarhålur och från koncentrationslägren, visar massorna påtagligt vartill de tyska socialdemokratiska ledarnas reaktionära splittringsverksamhet har lett sedan de avvisat kommunisternas förslag om gemensam kamp mot den angripande fascismen, och övertygar dem om nödvändigheten att sammansluta alla arbetarklassens krafter för att störta fascismen.

Hitlers seger har också gett en stark stöt framåt till skapandet av arbetarklassens enhetsfront mot fascismen i Frankrike. Hitlers seger har bland arbetarna inte bara framkallat fruktan för de tyska arbetarnas öde, inte bara väckt hat mot de tyska klassbrödernas bödlar, utan även stärkt deras beslutsamhet att i intet fall tillåta att det, som kommit arbetarklassen i Tyskland till del, även skall ske i deras land.

Denna mäktiga strävan till enhetsfront i alla kapitalistiska länder visar, att nederlagets lärdomar inte varit förgäves. Arbetarklassen börjar uppträda *på ett nytt sätt*. De kommunistiska partiernas initiativ vid organiserandet av enhetsfronten samt kommunisternas och de revolutionära arbetarnas gränslösa uppoffrande kamp mot fascismen har haft till följd, att Kommunistiska Internationalens auktoritet har stigit i en grad som aldrig förr. Samtidigt utvecklar sig inom II Internationalen en djupgående kris, som efter Tysklands Socialdemokratiska Partis bankrutt framträdde särskilt bjärt och skärptes. De socialdemokratiska arbetarna kan alltmera åskådligt övertyga sig om, att det fascistiska Tyskland med alla dess fador och dess barbari sist och slutligen är *en följd av den socialdemokratiska blockpolitiken med borgarklassen*. Dessa massor får allt mera klart för sig, att den väg, på vilken den tyska socialdemokratins ledare fört proletariatet, inte ånyo får beträdas. Aldrig förr har det härskat en sådan ideologisk förvirring inom II Internationalens läger som nu. En differentiering försiggår inom alla socialdemokratiska partier. Inom deras led bildas två huvudläger: vid sidan av det förefintliga lägret av reaktionära element som med alla medel försöker upprätthålla socialdemokratins block med bourgeoisin och ursinnigt avvisar enhetsfronten med kommunisterna, *börjar det utbilda sig ett läger av revolutionära element, som tvivlar på att blockpolitiken med borgarklassen är riktig, som vill skapa en*

² Lenin, Eldfångt material i världspolitiken, 1908

enhetsfront med kommunisterna och som i allt högre grad börjar övergå till den revolutionära klasskampens ståndpunkt.

Fascismen framträdde som en följd av det kapitalistiska systemets förfall och verkar således i sista hand som en faktor för dess fortsatta upplösning. Livets och klasskampens dialektik leder sålunda fascismen, som åtog sig att föra marxismen och den revolutionära arbetarrörelsen till graven, till en *fortsatt utveckling av de krafter*, vilka måste bli dess egna och kapitalismens dödgrävare. (*Bifall.*)

För arbetarklassens enhet mot fascismen

Utdrag ur Georgi Dimitrovs slutord "För arbetarklassens enhet mot fascismen", 13/8 1935

Kampen mot fascismen måste vara konkret.

Ingen allmän karakteristik av fascismen, hur riktig den i och för sig än vore, kan befria oss från nödvändigheten att studera och taga hänsyn till särigheterna i fascismens utveckling och i den fascistiska diktaturens olika former i de enskilda länderna och på olika etapper. Det är nödvändigt att i varje land utforska, studera och ta reda på det nationellt säregna, det nationellt specifika hos fascismen och i överensstämmelse därmed fastställa de verksamma metoderna och formerna för kampen mot fascismen.

Lenin varnade oss eftertryckligt för att "schablonisera, mekaniskt nivellera och identifiera taktiska regler och kampregler". Denna anvisning är särskilt riktig, när det gäller kamp mot en fiende, som är så raffinerad, som så jesuitiskt exploaterar massornas nationalkänsla och fördomar och deras antikapitalistiska stämningar i storkapitalets intresse. *En sådan fiende måste man känna exakt och från alla sidor.* Vi måste utan varje dröjsmål få reda på hans olika manövrer, upptäcka hans dolda vägar, vara beredda att slå honom tillbaka på varje område och i varje ögonblick. Man bör inte ens generas för att *taga lärdom* av fienden, ifall detta kan bidra till att raskare och säkrare *bryta nacken av honom.* (*Bifall.*)

Det vore ett grovt fel att uppställa något slags allmänt schema för fascismens utveckling för alla länder och alla folk. Ett sådant schema hjälper oss inte, utan hindrar oss att föra en verklig kamp. Och till på köpet leder det till, att de befolkningsskikt, som vid en riktig behandling skulle kunna på ett bestämt utvecklingsstadium föras i kamp mot fascismen eller åtminstone neutraliseras, utan urskiljning stötes bort till fascismens läger.

Låt oss exempelvis ta fascismens utveckling i Frankrike och i Tyskland. En del kamrater är av den meningen, att fascismen överhuvud inte kan utveckla sig så lätt i Frankrike som i Tyskland. Vad är här riktigt och vad är oriktigt? Det är riktigt, att det inte fanns så djupt inrotade demokratiska traditioner i Tyskland som i Frankrike, vilket land genomgick flera revolutioner under 18:de och 19:de århundradena. Det är riktigt, att Frankrike är ett land, som segrade i kriget och påbördade andra länder Versailles-systemet, att bland massorna i Frankrike ingen sådan kränkning av nationalkänslan förefinnes, som spelat en så stor roll i Tyskland. Det är riktigt, att i Frankrike böndernas huvudmassa är republikanskt, anti-fascistiskt sinnad, särskilt i de sydliga områdena, till skillnad från Tyskland, där betydande delar av bönderna redan före fascismens makttillträde befann sig under de reaktionära partiernas inflytande.

Men, kamrater, oavsett den förefintliga skillnaden i den fascistiska rörelsens utveckling i Frankrike och Tyskland, oavsett de omständigheter, som försvårar fascismens offensiv i Frankrike, så vore det kortsynt att inte varsna den fascistiska farans oavbrutna tillväxt där och att underskatta möjligheten av en fascistisk omstörtning. Det finnes å andra sidan i Frankrike en hel rad omständigheter, som gynnar fascismens utveckling. Glöm inte, att den ekonomiska krisen, som i Frankrike inträdde senare än i andra kapitalistiska länder, fortfarande fördjupas

och skärpes, och att detta särskilt underlättar den fascistiska demagogins hejdlösa spel. Den franska fascismen har starka positioner i armen, inom officerskåren, vilket nationalsocialisterna inte hade inom Reichswehr före sitt makttillträde. Vidare finns det väl knappast ett land, där den parlamentariska regimens korruption uppnått ett så ohyggligt omfång och utlöst en sådan förbittring bland massorna, som i Frankrike, varmed de franska fascisterna, som bekant, spekulerar i kampen mot den borgerliga demokratin. Glöm inte heller, att fascismens utveckling gynnar den franska bourgeoisins häftiga fruktan för att förlora sin politiska och militära hegemoni i Europa.

Härav följer, att de framgångar, som den antifascistiska rörelsen uppnått i Frankrike, om vilka kamrat Thorez och kamrat Cachin här talade och vilka vi alla hjärtligt glädjer oss över, ännu inte på långt när kan betraktas som ett faktum, vilket bevisar, att de arbetande massorna slutgiltigt lyckats spärra vägen för fascismen. Man måste än en gång eftertryckligt betona hela vikten i den franska arbetarklassens uppgift i kampen mot fascismen, vilken jag i mitt referat redan påvisade.

Det är även farligt att göra sig några illusioner över fascismens svaghet i andra länder, där den inte förfogar över någon bred massbas. Exempel på sådana länder är Bulgarien, Jugoslavien och Finland, där fascismen kom till makten, ehuru den inte hade någon bred bas, men stödde sig på den väpnade statsmakten och sedan försökte att utvidga sin bas genom att utnyttja statsapparaten.

Kamrat Dutt hade rätt, när han påstod, att det inom våra led fanns en tendens till att betrakta fascismen generellt, utan att ta hänsyn till de konkreta särigheterna hos den fascistiska rörelsen i de enskilda länderna och att alla bourgeoisins reaktionära åtgärder oriktigt betecknades som fascism eller t. o. m. hela det icke-kommunistiska lägret som fascistiskt. Resultatet härav var, att kampen mot fascismen inte stärktes utan tvärtom försvagades.

Men även för närvarande finns det fortfarande rester av en schematisk inställning gentemot fascismen. Är inte exempelvis en del kamraters påstående, att Roosevelts ”nya ordning” utgör en tydligare och skarpare form av bourgeoisins utveckling i fascistisk riktning än t. ex. Englands ”nationella regering”, ett uttryck för en sådan schematisk uppfattning? Det behövs en betydlig dosis schematism för att inte se, att de mest reaktionära kretsarna av det amerikanska finanskapitalet, vilka angriper Roosevelt, just och framför allt utgör den kraft, som stimulerar och organiserar den fascistiska rörelsen i Förenta staterna. Att inte se den groende verkliga fascismen i Förenta staterna bakom de skenheliga fraserna om ”försvar av de amerikanska medborgarnas demokratiska rättigheter”, det betyder att desorientera arbetarklassen i kampen mot dess argaste fiende. Som det konstaterades i debatten, utvecklar sig även i de koloniala och halvkoloniala länderna vissa fascistiska grupper, men här kan det naturligtvis inte vara fråga om en sådan art av fascismen, som vi är vana att se i Tyskland, Italien och andra kapitalistiska länder. Här måste man studera och ta hänsyn till alldeles särskilda ekonomiska, politiska och historiska betingelser, enligt vilka fascismen antager och kommer att antaga säregna former.

En del kamrater, som saknar förmåga att behandla den levande verklighetens företeelser konkret och som lider av tanketröghet, byter ut det omsorgsfulla och konkreta studiet av den *verkliga* situationen och det *verkliga* styrkeförhållandet mellan klasserna med allmänna, intetsägande *formler*. De påminner inte om skarpskyttar, som träffar rakt i prick, utan om sådana ”söndags”-skyttar, som systematiskt och ofelbart skjuter *förbi målet* och träffar än högre, än lägre, än längre bort, än närmare. Men, kamrater, som arbetarrörelsens kommunistiska funktionärer, som arbetarklassens revolutionära avantgarde vill vi vara sådana skarpskyttar, som verkligen utan att bomma träffar mitt i prick. (*Långvarigt bifall.*)

Proletär enhetsfront – antifascistisk folkfront.

En del kamrater bryr förgäves sin hjärna med frågan: *varmed skall man börja – med*

proletariatets enhetsfront eller med den antifascistiska folkfronten?

En del säger: man kan inte taga itu med att upprätta den antifascistiska folkfronten, innan en fast proletär enhetsfront organiserats.

Andra säger: men då den proletära enhetsfrontens upprättande stöter på motstånd från socialdemokratin i flera länder, så vore det bättre att genast börja med folkfronten och först på denna grundval utveckla arbetarklassens enhetsfront.

Varken de förra eller de senare förstår tydligen, att proletariatets enhetsfront och den antifascistiska folkfronten är förenade genom *kampens levande dialektik*, att de under förloppet av den praktiska kampen mot fascismen sammanflätas och övergår i varandra och ingalunda är åtskilda genom någon kinesisk mur.

Man kan ju inte på allvar tro, att det vore möjligt att verkligen genomföra en antifascistisk folkfront utan att upprätta aktionsenhet inom själva arbetarklassen, som är den ledande kraften i denna folkfront. Samtidigt är den proletära enhetsfrontens fortsatta utveckling i betydande grad beroende av att den förvandlas till en folkfront mot fascismen.

Tänk er, kamrater, en schematiker, som står inför vår resolution och med en äkta katederpedants lidelse konstruerar sitt schema:

Först proletariatets enhetsfront nedifrån i lokal omfattning; sedan enhetsfront nedifrån distriktsvis;

därefter enhetsfront uppifrån i samma ordningsföljd; vidare enhet inom den fackliga rörelsen; därefter – indrages de övriga antifascistiska partierna; sedan en allmän folkfront uppifrån och nedifrån;

och sedan måste rörelsen lyftas till en högre nivå, politiseras, revolutioneras o. s. v. och annat liknande. (*Munterhet.*)

Ni kommer att säga, kamrater, att detta är rena nonsens. Jag är ense med er däri. Men det ledsamma i saken är just, att man tyvärr ännu mycket ofta kan träffa på dylikt sekteristiskt nonsens i en eller annan form inom våra led.

Och hur förhåller sig saken i verkligheten? Naturligtvis måste vi överallt sträva till en bred, allmän folkfront i kampen mot fascismen. Men i en hel rad länder kommer vi inte längre än till allmänt prat om folkfronten, ifall vi inte genom att mobilisera arbetarmassorna förmår bryta socialdemokratin motstånd mot proletariatets enhetliga kampfront. Så förhåller sig saken framför allt i England, där arbetarklassen utgör befolkningens majoritet, där de engelska trade-unions och Labour Party har arbetarklassens huvudmassa bakom sig. Så förhåller det sig i Belgien, i de skandinaviska länderna, där de numerärt små kommunistiska partierna har emot sig starka massfackföreningar och numerärt stora socialdemokratiska partier.

Här skulle kommunisterna göra ett stort politiskt fel, om de droge sig undan kampen för upprättandet av den proletära enhetsfronten bakom allmänt prat om en folkfront, som inte kan upprättas utan att arbetarklassens stora massorganisationer deltar. För att uppnå en verklig folkfront i dessa länder måste kommunisterna utföra ett väldigt politiskt och organisatoriskt arbete bland arbetarmassorna. De måste övervinna fördomarna hos dessa massor, vilka redan betraktar sina reformistiska massorganisationer som den proletära enhetens förkroppsligande, de måste övertyga dessa massor om, att upprättandet av en enhetsfront med kommunisterna innebär, att dessa massor övergår till klasskampens position och att endast en sådan övergång garanterar framgång i kampen mot kapitaloffensiven och fascismen. Dessa svårigheter övervinner vi inte därmed, att vi här ställer oss mera omfattande uppgifter. Tvärtom, när vi kämpar för att övervinna dessa svårigheter, så förbereder vi inte i ord, utan i handling

bildandet av en verklig allmän folkfront till kamp mot fascismen, mot kapitaloffensiven och mot den imperialistiska krigsfaran.

Annorlunda förhåller sig saken i sådana länder som Polen, där jämte arbetarrörelsen en stark bonderörelse utvecklar sig, där bondemassorna har sina egna organisationer, vilka radikaliseras under agrarkrisens inflytande, där det nationella förtrycket framkallar förbittring bland de nationella minoriteterna. Här kommer utvecklingen av den allmänna folkfronten att gå parallellt med den proletära enhetsfrontens utveckling, och i sådana länder kan den allmänna folkfrontsrörelsen stundom t. o. m. överflygla arbetarfrontsrörelsen.

Tag ett sådant land som Spanien, som befinner sig i den borgerligt demokratiska revolutionens förlopp. Kan man säga, att proletariatets organisatoriska splittring här kräver upprättandet av arbetarklassens fullständiga kampenhet före skapandet av en arbetar- och bondefront mot Lerroux och Gill Robles? Genom en sådan frågeställning skulle vi isolera proletariatet från bönderna, vi skulle faktiskt upphäva parollen om agrarrevolutionen, vi skulle underlätta möjligheten för folkets fiender att skilja åt proletariatet och bönderna och sätta bönderna och arbetarklassen i motsats till varandra. Och detta var, som känt, en av huvudorsakerna till att arbetarklassen led nederlag vid oktoberstriderna år 1934.

En sak får man likväl inte glömma: i alla länder, där proletariatet är relativt fåtaligt, där bönderna och städernas småborgerliga skikt överväger, i dessa länder är det så mycket nödvändigare att inrikta alla ansträngningar på upprättandet av en fast enhetsfront inom arbetarklassen själv för att den skall kunna intaga sin plats som ledande faktor i förhållande till alla de arbetande.

Därför, kamrater, kan man inte vid lösandet av frågan om den proletära fronten och folkfronten ge några uttömmande recept för alla de fall, vilka livet bjuder i alla länder och för alla folk. Att tillämpa universalism i en sådan sak, att använda ett och samma recept i alla länder, det är – tillåt mig säga – liktydligt med okunnighet. Men okunnigheten måste man slå även, och framför allt, när den framträder under täckmanteln av universella schemata. (*Bifall.*)

Nicos Poulantzas om Kominterns fascismanalyser

Följande är utdrag ur Nicos Poulantzas bok *Fascism & diktatur* (sv. uppl s. 44-52 och 56-58). Författaren som tillhörde den maoistiskt influerade sk Althusser-skolan, försöker här göra en lite mer övergripande kritisk karakteristik av Kominterns fascism-syn. Det säger sig självt att ett utdrag omfattande 10 sidor inte kan göra en bok på 300 sidor rättvisa, men det ger ändå en uppfattning om vad Poulantzas kritik går ut på.

Inledande om Kominterns analyser av fascismen

...

Vi skall för ögonblicket bara peka på några av Kominterns mest karakteristiska inställningar till fascismen, vilka illustrerar tesen som förts fram apropå dess allmänna uppfattning och linje:

1. Underskattning av den fascistiska faran, men också oförståelse av fascismens exakta karaktär och historiska roll. Fascismen kommer inte att vara länge, i ordets egentliga innebörd: i denna evolutionistiska syn på den ”ekonomiska krisen” och på revolutionens abstrakta närhet, kan fascismen inte utgöra en vändning eller en etapp i klasskampen, som kommer till stånd genom de motverkande tendenserna i den katastrofala tendensen. Någon *konkret historisk periodisering* av det imperialistiska stadiet och av länkarnas ojämna utvecklingstakt – som avgör etappens eller vändningens varaktighet kan inte grundas inom ramen för denna uppfattning.

Det är häpnadsväckande att konstatera såväl de italienska som de tyska ledarnas blindhet inför detta: fascismen var bara en ”tillfällig episod” i den revolutionära processen. Umberto Terracini skrev i *Imprekorr*, att fascismen inte var något annat än en övergående ”regeringskris”.³ Bordiga, som rapporterade om resolutionen om fascismen på 5:e kongressen (1924), förklarar att det bara rörde sig om ”ett utbyte av bourgeoisins regeringspersonal” i Italien. Och Kominterns Exekutivkommittés presidium, omedelbart efter Hitlers makttilträde: ”Hitlers Tyskland går mot en ekonomisk katastrof som framträder på ett allt oundvikligare sätt.... Det tillfälliga lugnet efter fascismens seger är bara ett övergående fenomen. Den revolutionära vågen kommer oundvikligen att stiga i Tyskland, trots den fascistiska terrorn ...”⁴

Vi kan i förbifarten lägga märke till det besvärjelseaktiga och envisa upprepadet av ord som ”nödvändighet” och ”oundvikligen”, vilka ständigt genljuder i Internationals analys.

2. Som en enkel övergående episod i den mekaniska processen ekonomisk kris–revolution–katastrof–revolution, skulle fascismen på något sätt komma att falla samman *av sig själv*. Detta är den inom Internationalen utomordentligt seglivade uppfattningen om fascismens ”inre motsättningar” och dess nära förestående automatiska fall. Ty, låt oss inte missförstå detta: inre motsättningar betyder här ”ekonomiska” motsättningar, styrda av den katastrofala ”ekonomiska krisen”.

Denna uppfattning om de ”inre motsättningarna” är mycket tydlig redan i 5:e kongressens (1924) *Resolution om fascismen*, som återkommer till tesen om ”stabiliseringen”: ”I denna epok av kapitalistisk kris ... och av det kapitalistiska systemets allt längre framskridna förstörelse ... utmynnar fascismen efter sin seger i en politisk bankrutt som leder till dess inre förstörelse, på grund av de inre motsättningarna.”⁵ E. Varga, som dock var den enda ekonom som på ett världsomfattande plan kunde förutsäga krisen 1929, redogör i november 1933 för

³ *Imprekorr*, tyska upplagan, nr. 213 och 221, november 1922. Denna ton dominerar också på den 4:e kongressen: nästan bara Radek förefaller medveten om den verkliga situationen.

⁴ Resolution från 1.4.1933, fastställd efter Fr. Heckerts rapport, i *Why Hitler in Germany?*, 1933, s. 38f.

⁵ *Imprekorr*, tyska upplagan, nr. 119, september 1924.

skälen till Hitlers omedelbart förestående fall: ”Men det fascistiska styret förblir dömt av de inre motsättningarna mellan de antikapitalistiska massornas intressen och önsknings och fascismens objektiva roll som den bankrutta kapitalismens vakthund.”⁶ Och likväl hade Clara Zetkin fördömt detta misstag vad gäller synen på den italienska fascismen och dess omedelbart förestående fall på grund av de ”inre motsättningarna”:⁷ man måste vänta på Dimitrov för att detta misstag på nytt skulle fördömas, i samband med den djupt tvetydiga 7:e kongressen.

3. a) Fascismen är bara en övergående episod i den nödvändiga och omedelbart förestående revolutionens ekonomiska process: den verkliga teoretiskt-politiska upptrappningen angående värderingen av fascismen bara börjar. Fascismen betraktas alltså som ett positivt element av historiens dåliga sida, av de folkliga massornas dåliga sida, i den revolutionära processen: ”Genom sin äventyrspolitik driver fascismen de inre motsättningarna ... i den tyska kapitalismen till sin spets och för Tyskland mot katastrofen. ... På så sätt växer ett väldigt revolutionärt uppsving fram i Tyskland.”⁸ Och vidare: ”Upprättandet av den öppna fascistiska diktaturen ... påskyndar takten i Tysklands utveckling mot den proletära revolutionen.”⁹

Om fascismen betraktas som ett positivt fenomen som för revolutionen närmare, så är det för att den påskyndar kapitalismens ”ekonomiska” förruttnelse; varje värdering av fascismen i enlighet med klasskampens konjunktur blir omöjlig i detta sammanhang.

b) Låt oss gå vidare: om fascismen har denna positiva betydelse, så är det för att den själv inte är något annat än ett *enkelt uttryck* för den katastrofala ekonomiska krisen. Det rör sig här om den uppfattning som var förhärskande inom Komintern i och med 6:e Kongressen, nämligen synen på fascismen som en enbart *defensiv* strategi från kapitalismen sida, som ett fenomen som kunde reduceras uteslutande till bourgeoisins svaghet och som ett ofelbart tecken på att dess sista stund nalkades: ”Den fascistiska diktaturen ... är den tyska bourgeoisins svagaste politiska regering.” Denna tes är för övrigt inget annat än en förstärkt upprepning av de italienska ledarnas analyser av fascismen i Italien (fascismen var bara ett uttryck för kapitalismens svaghet, för en *capitalismo debole*) och av resolutionen från Kominterns plenum i juni 1923, upprepad av den 5:e kongressen, enligt vilken ”fascismen är ett uttryck för den kapitalistiska ekonomins sönderfall ...”.

Om fascismen bara är ett tecken på bourgeoisins ”svaghet”, genom att den inte vittnar om något annat än kapitalismens katastrofala ekonomiska kris, så måste den åtföljas av den revolutionära massrörelsen ”styrka”: en styrka som själv automatiskt och abstrakt framgår ur denna kris. Fascistiseringsprocessen motsvarar alltså nödvändigtvis en *offensiv etapp* för arbetarrörelsen och en *defensiv etapp* för bourgeoisin, på grund av klasskampens reduktion till ekonomin och den mekaniska ekvationen ”*ekonomisk kris = arbetarklassens offensiv*”.

⁶ Citerat efter textsamlingen: *Komintern und Faschismus 1920 – 1940*, av T. Pirker, 1966, s. 176, 180.

⁷ Clara Zetkins analyser gjordes inom ramen för en diskussion om fascismen på Kominterns 3:e plenum, från den 15 till 23 juni 1923. (*Protokoll der Konferenz der erweiterten Exekutive der K.I., 1923*, s. 204f.) Clara Zetkin säger i synnerhet: ”Vi får inte betrakta fascismen som en enhetlig och starkt befäst kraft.... Det rör sig om en form som innehåller många motsägelsefulla element och som kommer att slitas sönder inifrån. Men det vore utomordentligt farligt att därför tro att fascismens ideologiska och politiska sönderfall kommer att direkt följas av dess militära nederlag. Tvärtom måste vi räkna med att fascismen försöker hålla sig kvar vid makten med hjälp av alla tänkbara terroristiska metoder.” Clara Zetkin gick därmed emot både de italienska kommunisternas analyser och Zinovjevs egna analyser på den 4:e kongressen (1922-1923). På grund av de ”inre motsättningarna”, sade Zinovjev, ”är denna fruktansvärda kontrarevolution *den svagaste* av de kontrarevolutionära organisationerna.... Det som är fascismens styrka utgör också själva utgångspunkten för dess undergång” (i *Protokoll...*, op. cit., s. 897f.).

⁸ Resolution från det tyska kommunistpartiets politbyrå, den 10.10.1933, i Pirker, s. 175. Denna uppfattning är för övrigt vanlig bland de italienska kommunisterna efter Mussolinis maktövertagande.

⁹ Resolution från Kominterns presidium den 1.4.1933, ibid.. Angående detta, se också resolutionerna från det 13:e plenat, nov. – dec. 1933.

c) Fascismen uppfattas alltså endast som en kontrarevolution”, i ordets egentliga betydelse, d v s som ett direkt och omedelbart svar på ”revolutionen”. De italienska kommunistledarna hade redan 1921 slagit in på denna väg: ”Fascismen föds ur den revolutionära situationen ...”,¹⁰ och Zinovjev följde efter i sitt tal till den 4:e kongressen: ”Fascismen ... är en kontrarevolutionär statskupp.” Den 5:e kongressen (1924) uttryckte det bra: ”Fascismen är en av kontrarevolutionens klassiska former i det kapitalistiska systemets nedgångsepok, i den proletära revolutionens epok ...”

Inget kan vara tydligare än den ekonomistiska linjens kortslutning här. Man pekar på kapitalismens förfall i en period, som abstrakt karakteriseras av den katastrofala ekonomiska krisens begrepp. Denna kris avgör revolutionens permanenta och överallt närvarande möjlighet, och själva fascismen kan inte vara något annat än en kontrarevolution i egentlig mening, d v s ett direkt svar på en *revolutionär situation*. Den 15 juni 1930 skriver *Rote Fahne*: ”Fascismens framgångar är inte på något sätt ett tecken på den proletära rörelsens tillbakagång, utan tvärtom ett komplement till den revolutionära uppsvinget, *den nödvändiga följden av den revolutionära situationens mognad.*”

Det handlar här faktiskt knappast om en revolutionär ”situation”, i betydelsen en *konkret situation* i klasskampen, utan om en abstrakt ekonomistisk uppfattning pådyvlat verkligheten. Man står också här långt efter Clara Zetkin, som varnade Internationalet för att tolka den italienska fascismen som en kontrarevolution, d v s som ett med den ryska ”vitgardismen” eller Horthys kontrarevolution i Ungern identiskt fenomen.¹¹

d) Men låt oss gå ännu längre: enligt denna tolkning kan fascismen inte betraktas som något annat än den borgerliga diktaturens ”sista” politiska form, som nödvändigtvis och omedelbart kommer att följas av proletariatets diktatur, upprättat genom revolutionen.

Detta slag av analyser var mycket vanligt inom Komintern efter nationalsocialismens maktövertagande. Analysen anknyter till de italienska ledarnas och Kominternplenats analys i juni 1923 av fascismen som ”bourgeoisins sista kort”, mot vilken Bucharin protesterade på den 5:e kongressen (1924): ”Vi kommunister betraktade ibland situationen på ett förenklat sätt och trodde: först fanns demokratin, sedan kommer fascismen och efter fascismen kommer nödvändigtvis proletariatets diktatur. Det kan gå så, men det kan också gå annorlunda. Vad gäller Italien, är det tänkbart att Mussolinis regim inte omedelbart följs av proletariatets diktatur, utan av en ny form av ”demokrati” ... Det viktiga är att Internationalet ekonomistiska och evolutionistiska uppfattning helt naturligt ledde till en formell och kronologisk syn på den historiska processens ”etapper”.

Det återstår nu bara ett steg: förvandlades den mekaniska visionen av den katastrofala oundvikligheten, vad gäller Revolutionen, till en *fatalistisk* vision, vad gäller fascismen? Med andra ord: betraktades fascismen såsom den *sista* etappen *innan* proletariatets diktatur, som en *nödvändig*, d v s *oundviklig*, *etapp* på vägen mot revolutionen i de imperialistiska metropolerna?

Vid första ögonkastet verkar det faktiskt inte som om Internationalet tog detta steg på ett otvetydigt sätt. Även om man ständigt stöter på formuleringar, som analyserar fascismens ”positiva” sidor såsom skapande den socialistiska revolutionens ”sista förutsättningar”, och som ger en underlig ”nödvändighet” åt fascismen, vilken måste föregå revolutionen. I denna syn på den historiska processen, närmar sig synen på fascismen som den sista etappen innan

¹⁰ Resolution från det italienska kommunistpartiet, publicerad i *Programme Communiste*, oktober–december 1969, s. 75.

¹¹ I sin rapport till det 3:e plenat i juni 1923 förklarar Clara Zetkin: ”Fascismen liknar inte alls Horthys diktatur i Ungern.... Fascismen är absolut inte bourgeoisins hämnd på proletariatet, för att det rest sig i kamp. Betraktad ur historisk och objektiv synvinkel, kommer fascismen snarare som ett straff, för att proletariatet inte kunnat fullfölja revolutionen ...” (*Protokoll ...*, op. cit.).

den nödvändiga revolutionen synen på fascismen som en ”nödvändig” etapp innan revolutionen, på ett sätt som gör att man kan förväxla dem.

Åtskilliga kommunister, som drog den logiska slutsatsen och drev Kominterns allmänna linje till sin spets, tycks för övrigt öppet ha haft denna uppfattning. Detta kan man indirekt konstatera genom Thälmanns ”officiella” varning i *Die Internationale*, den tyska upplagan av Kominterns organ, i december 1931: ”Vi bekämpade inte alltid den felaktiga teorin om den fascistiska diktaturens *oundviklighet* under monopolkapitalismen tillräckligt ...” Det italienska kommunistpartiet var inte så noga med ordvalet. Romteserna från 1922 förklarar utan omsvep: ”Fascismen ... är i verkligheten en *oundviklig konsekvens* av den kapitalistiska regimen utveckling.”¹²

Men låt oss återvända till Internationalen. Även om den inte officiellt tog ifrågavarande steg, så kan man säga att det hela fungerade precis som om den hade gjort det: den avhände sig medlen att effektivt *bekämpa* fascismens uppsving, vilket var möjligt.

Den politiska krisen: Fascism och undantagsstat ...

Problemet och Komintern

Efter att ha lagt fram den allmänna ramen för perioden, som begränsar den klasskampskonjunktur som leder till fascismen, förefaller det nödvändigt att formulera vissa problem i vars centrum analysen av denna konjunktur hädanefter befinner sig, innan vi övergår till själva analysen.

Även om fascismen bör placeras inom ramen för ett visst stadium i den kapitalistiska utvecklingen, så är det uppenbart att detta stadium inte är tillräckligt för att förklara fascismen: den ”interventionistiska” staten antar inte nödvändigtvis fascismens form. Detta innebär alltså att fascismen motsvarar en specifik konjunktur i klasskampen. Men vi måste gå längre: fascismen utgör faktiskt inte en vanlig differentiell form av den kapitalistiska staten i ett visst utvecklingsstadium. Fascismen utgör ett ”gränsfall” av den kapitalistiska statens stats- och regimformer.

Med *gränsfall* får vi här inte förstå en ”patologisk” form av det borgerliga politiska systemet,¹³ d v s en form som på något sätt skulle vara främmande för den ”parlamentariska demokratin”, utan en form som är beroende av en alldeles speciell konjunktur i klasskampen. Detta särdrag bestäms i sin tur inte på ett uttömmande sätt av den period i kapitalismens utveckling, inom vilken denna klasskamp äger rum.

Redan detta är att ställa frågan om den politiska krisen, ty det är just en politisk kris som svarar mot fascismens uppsving. Vi skulle kunna belysa våra påståenden, genom att klargöra att den politiska krisen består av en rad *specifika utmärkande drag* i klasskampen: problemet som ställs här är för övrigt analogt med det som ställs av den revolutionära situationen.

Frågan blir nu tydligare: även om det är sant att fascismen inte är främmande för den parlamentariska demokratin, även om det också är sant att den borgerliga staten — och det kapitalistiska systemet — inom sig bär ”fröna” till fascismen, men också (och det måste vi komma ihåg) ”fröna” till revolutionen, så är det inte desto mindre också sant att fascismen inte kan förklaras bara genom ”frönas” lineära, nödvändiga och automatiska mognadsprocess, lika lite som revolutionen kan hänföras till en liknande process.

¹² ”Tesi sulla tattica”, *Ordine nuovo*, 3 januari 1922. Det är för övrigt intressant att konstatera att tolkningen av fascismen som ett *nödvändigt förverkligande* av kapitalismens ”inre väsen” dominerar inom den ”teoretiska vänsterismens” strömning, av den historicistiskt-hegelianska typen och i Frankfurtskolan: se särskilt Horkheimers och Marcuses verk och artiklar från perioden 1933-1939.

¹³ Den ”funktionalistiska” skolan betraktade faktiskt fascismen och ”krisen” mot vilken den svarar, enligt den ”avvikande” modellen — eller den ”dysfunktionella”. Se T. Parsons, *Some Sociological Aspects of the Fascist Movements*, 1942.

Det var emellertid på detta sätt 3:e Internationalen ofta betraktade fascismen, vilket hänger samman med dess oförmåga att lokalisera skillnaden mellan den borgerliga statens demokratiskt-parlamentariska form och fascismen, och får den att missa det specifika i fascismen på följande sätt: ”Fascismen växer organiskt fram ur den borgerliga demokratin. Övergångsprocessen från den borgerliga demokratin till repressionens öppna former utgör den borgerliga demokratin innersta väsen.”¹⁴ Eller också: ”Tyskland visar ... att övergången från demokratin till fascismen är en *organisk* process som utspelas utan några särskilt överraskande och explosiva händelser, utan någon utmärkande höjdpunkt, en process som kan fullbordas gradvis och på ett likgiltigt sätt.”¹⁵

Synen på den gradvisa och nästan omärkbara övergången till fascismen är alltså en upprepning av uppfattningen att det ”*bara är en gradskillnad* mellan fascismen och den borgerliga demokratin ..., fascismen är inte någon ny regeringsmetod ...” (Manuilskij, *ibid.*). Eller också: ”Det är alltså inte på något sätt kommunisternas uppgift att med ljus och lykta söka efter en pseudoteori, för att hitta några skillnader mellan demokratin och fascismen.”¹⁶

Detta var det italienska kommunistpartiets inställning och den uttrycktes klart inom Komintern redan under den 5:e kongressen 1924.¹⁷

Vi ser att man i detta sammanhang inte ens kan formulera frågan om den politiska krisen, en situation av förtätade motsättningar, som bryter med utvecklingens ”gradvisa” takt och mynnar ut i fascismen. Varje sådan situation reduceras direkt till en revolutionär situation, betraktad som en process av oavbruten ”fortskridande” mognad, i Internationalens stil.

För att komma fram till den politiska krisens problem, måste vi ställa följande fråga: kan man urskilja allmänna utmärkande drag i en politisk kris, som är skild från den revolutionära situationen i egentlig mening, en kris som leder till en verkligt specifik statsform och specifika regimformer? Alltså en dubbel aspekt av samma problem: kan man gripa tag i en ”kris” i dess allmänna begrepp och på så sätt bestämma de utmärkande dragen för den form av undantagsstat, som krisen leder till? Men också: kan man inom den politiska krisens allmänna ram avgränsa olika, särskilda slags kriser, som var och en leder till *former av undantagsregimer* — bonapartism, militärdiktaturer, fascism — som är specifika för undantagsstatens form?¹⁸

¹⁴ Manuilskijs rapport på det 11:e plenat, 1931.

¹⁵ W. Hirsch, ”Faschismus und Hitlerpartei” i *Die Internationale*, januari 1932. Det italienska kommunistpartiets Romteser från 1922, redigerade av Bordigas ”ultravänsteristiska” tendens, påstår också de att ”fascismen är ett naturligt stadium i kapitalismens utveckling”.

¹⁶ Hirsch, *ibid.*

¹⁷ Bordigas och Freimuths rapporter på den 5:e kongressen i *Protokoll des fünften Kongresses der K.I.*, 1925, vol. II. s. 715f. Det tydligaste exemplet på denna bristande åtskillnad mellan fascism och den borgerliga statens övriga former, som kulminerade mellan 1928 och 1935, är Kominterns 13:e plenums (1933) karakteristik av Roosevelts regim i USA. P. Dutt förklarade: ”Det rör sig här om den längst framskridna klassiska typen av fascistiseringsprocess i de imperialistiska länderna”, en inställning som stadfästes av Kuusinen.

¹⁸ Det är kanske överflödigt att påpeka att Komintern av goda skäl inte heller på denna punkt kunde ge något svar: Redan från den 4:e Kongressen, men i synnerhet i och med den 5:e (1924), betecknades alla undantagsregimer som fascism. Som fascistiska betraktades utan åtskillnad: Horthys regim i Ungern, von Seecks armé i Tyskland (det var därifrån man väntade sig fascismen 1923), Pilsudskis regim i Polen, Guomindang, francismen, den peronistiska regimen, den japanska regimen, o.s.v.